

Poštšina plačana v gotovini.

VIGRED

DEKLIŠKI LIST

7

Pomen univerze v Ljubljani

za Slovence in državo SHS

(Nadaljevanje.)

Filozofska fakulteta v Ljubljani je pedagoško potrebna in logična izpopolnitev srednjega šolstva na slovenskem teritoriju. Zato je število slušateljev tudi normalno in v skladu s faktičnimi potrebami v Sloveniji in v državi. V Sloveniji sami filozofija še davno ni saturirana in ne bo nikoli tako, da bi se fakulteta smela ukiniti z vidika pedagoških potreb. A našemu medsebojnemu zblizanju more biti le na korist, ako bo na vsaki srednji šoli v Srbiji ali na Hrvaškem po en ali po več absolutov naše fakultete. Ako so se mogli uveljaviti slovenski srednješolski profesorji v Srbiji prej, se bodo tem lažje sedaj, ko se učijo srbohrvaščine v gimnaziji in ko slišijo srbohrvaška predavanja tudi na univerzi v Ljubljani. Tudi bodoči srbohrvaški srednješolski nastavniki morejo na filozofski fakulteti črpati ono neposredno poznanje slovenstva, ki je tudi pri njih veepomemben moment za uspešno delo v šoli v zmislu našega medsebojnega spoznavanja. Mladina sama to čuti, ker stalno raste število srbohrvaških filozofov, ki študirajo nekaj semestrov tudi v Ljubljani.

Izdatki za ljubljansko filozofsko fakulteto so bili doslej razmeroma majhni, ker ima matematiko, fiziko, mineralogijo in kemijo skupno s tehniško fakulteto. Sploh pa gre tukaj zlasti tudi za nacionalne znanosti, pri gojenju katerih nobena država ne štedi in ne sme štediti.

Ukinjenje filozofske fakultete v Ljubljani bi postalo stalni kamen zapreke za konsolidacijo notranjih razmer v državi SHS. Slovenci, ki so imeli v Ljubljani višji filozofski študij od začetka XVII. stoletja do zmage reakcije 1849, a pri manifestacijah za slovensko univerzo izza srede XIX. stoletja mislili vedno tudi na ustanovitev filozofske fakultete, ne bodo v državi SHS, kjer je tudi njihov jezik državni jezik, nikdar nehali tirjati, da bodi v njihovem kulturnem središču tudi vzgajališče za njihov srednješolski proforski naraščaj. V ukinjenju filozofske fakultete v Ljubljani bi videli Slovenci po pravici izrazito kulturno amputacijo, začetek demontiranja pozicije, ki je zajamčena njihovemu jeziku v šoli in javnem življenju po ustavi.

(Dalje prih.)

Tiskovni sklad.

Nadalje so poslali svojo podporo »Vigredi«:

Martin Gorogranc, Trbovlje	10—	Din
Orliški krožek, Maribor-dijakinje	50—	„
Fr. Okorn, Senčur pri Kranju	12—	„
Neimenovana	54—	„
Marija Marinko, Ljubljana	10—	„
Poženež Zora, Ljubljana	20—	„
Marija Ciler, Ljubljana	4—	„
Orliški krožek, Koroška Bela	15—	„
Monika Novak, Lukovica	20—	„
Jože Bolcar, Spuhija	5—	„
Orliški krožek, Trebnje	5—	„
Orliški krožek, Sv. Lenart v Slov. gor.	30—	„

235— Din

Zadnji izkaz 369— „

Skupaj 604— Din

Vsem in vsakemu darovalcu posebe iskreno hvala.

»Slov. orliška zveza« izdajateljica V.

Vsebina.

R. L. T.: »Odkod to meni, da pride mati mojega Gospoda k meni?«	145	A. Lebar: Preko vseh ovir	157
Večerni razgovori pri gospej Eli	146	Cvetana: Topoli	161
Obmejni Slovenec: Slovensko dekle	147	Mir: Sreča	161
Marjanka: Večerne misli	149	Francka Zupančič: Planika	162
Henriette Brey-Pavla M.: Jožef, zvesti, ben David	150	Sl. Savinšek: Kadar stopi mrak med nas	162
Velika Loka: Ob povzdigovanju	154	Sestra Ljudmila: Misel	162
Ksaver Meško: Bogu	154	Rožni dom	163
A.B.: Iz popotne torbe	155	Od srca do srca	164
Cvetana: Moj majnik	157	Vigrednica-gospodinja	165
H. Brey-Sl. Savinšek: Beseda samo	157	Kako je drugod	168
		Drobiž	168

VIGRED

DEKLIŠKI LIST

Leto VI — V Ljubljani, 1. julija 1928 — Štev. 7

R. L. T.:

„Odkod to meni, da pride mati mojega Gospoda k meni?“

(Elizabeta Mariji.)

Žena na večer življenja stoji pred ženo v rosni pomladi. Obe materi, obe izbranki božji, obe blagoslovljeni.

In starejša reče mlajši, svetejši in čistejši v globokem, iskrenem spoštovanju: „Odkod to meni — — —“

Gane me vera te zrele žene; sama tako izbrana in povišana — saj je mati predhodniku Mesijevega in vendar kako zelo se zaveda nezasluzene odlike. Njena vera in vera stotnikova v evangeliju bi tudi nam, drage sestre, morala biti češče vzor.

Kako so naša obhajila včasih mrzla in hladna? Ali se zavedeš, da bi ti morala vse bolj upravičeno reči: Odkod to meni, da moj Gospod pride k meni?

Da, Gospod Tvojega življenja, začetnik Tvojega bitja, stvarnik Tvoje osebnosti prihaja v tvoje dekliško srce leto za letom, mesec za mesecem, teden za tednom. Zato prihaja, da z ljubečo roko oblikuje tvojo mladost kot dragoceno umetnino, kot redek iskan kamen, ki mu hoče sedaj vtisniti z vso nežnostjo in skrbjo svoj božji pečat.

Nič ni začudenega vprašanja v nas, zavesti hvaležnosti: „Odkod to meni — — —?“ In vendar to ni tako samo po sebi umevno.

Odkod imaš ti vero živo in globoko in Tvoja sestra, ki je s teboj rasla, ne? To je milost, sestra!

Odkod v tebi to hrepenenje po roki božjega Mojstra, da te izkleše v kristalno čist značaj? To je redka milost, sestra!

In čim več nezasluzene milosti, tembolj globoko naj klone Tvoja glava pri obhajilih in tem bolj odkritosrčno naj moli srce: „Odkod to meni, da moj Gospod prihaja k meni?“

Večerni razgovori pri gospej Eli.

(Navzoči so: gospa Ela, njen soprog zdravnik, Magda, Milica, Marjanica, Leon Ansgar.)

ELA: Vi ne veste, kolikokrat sem že med tem morala jaz umolkniti in odnehati. Od onega večera sem, ko smo govorili o pravicah žene, se vsi pogovori sučejo več ali manj o tem vprašanju.

LEON ANSGAR: Močno sem radoveden na nove ugovore in na nova vprašanja. Priznam pa, da sem med tem časom sam mnogo razmišljal in iskal.

MAGDA: Vi ste zadnjič rekli, da je krščanstvo odelo vsako ženo in vsakega dekleta v sijaj in odsev Madone. Že tedaj Vam je gospa Milica oponesla, da je resničnost, žal, drugačna.

MILICA: Tega tudi danes ne morem umakniti. Sijaj Madone ne sije v vsakdanjosti življenja žene. Trdo je in neizprosno včasih. In kar je najhujše, brez pravic, ki bi ji šle.

LEON ANSGAR: Jaz se tega dobro zavedam. Nikdar nisem hotel položaja kakorkoli olepšavati, toda eno mi je vedno pred očmi. Z veličino in čistostjo žene stoji in pade tudi njena moč. Zagovornice modernega ženskega pokreta pravijo in javljajo v svet vsem svojim privrženkam: »Izzivi se, išči srečo povsod; kjer jo najdeš, je tvoja, pa naj je dovoljena ali nedovoljena. Ljubi življenje, strast nima meja, ljubezen ne pozna prepovedi, ne pozna postav, ne priznava zakonov.«

MARJANICA: To je pretirano, tega ženske ne pišejo, četudi zahtevajo svoje pravice.

LEON ANSGAR: Ne pišejo vse. Pač pa piše ena za mnoge. Poglejte, prosim. isti članek,¹ ki sem ga že zadnjič omenil in preberite ga še enkrat proti koncu. Pisateljica zahteva, da v naši dobi velja načelo izživeti se do zadnjih trepetov.

MILICA: Če se sme izživljati mož, zakaj ne bi isto veljalo za ženo?

LEON ANSGAR: Gospa, toda krščanstvo je vedno obema enako velevalo živeti po evangeliju in evangelij ne pozna ne moža, ne žene, ne otroka — ampak samo tiste, ki so s Kristusom ali pa proti njemu. Isto ponavlja sveti Pavel.

MAGDA: Zakaj naj bi glas žene manj veljal kot glas moža, zakaj bilo delo žene manj plačano kot isto delo moža? Vem sama za take slučaje, ker sem v osrednji pisarni velike tovarne uradnica. Prej je isto delo opravljal moški z istimi spričevali, za njim je prišla ženska moč z enakimi sposobnostmi in spričevali pa je dobila za isto delo za 15 odstotkov manjšo plačo.

MILICA: Ali pa recimo one nesrečnice, ki so padle v skušnjavi in v uri slabosti. Ne mislim niti malo zagovarjati greha, toda če potem taka nesrečnica stori še hujši greh in morda dete izroči smrti namesto življenju — je kaznovana samo ona. Zakon pozna kazen samo zanjo. In kriva vendar ni samo ona! Kje je tu pravica, kje tu vsaj sled enakosti?

LEON ANSGAR: O vsem tem sem sam že ponovno javno in zasebno govoril. In dolžnost vsake zavedne katoličanke je, da skuša temu odpomoči. Toda z izživljanjem, ki ga priporočajo moderne bojavnice za ženske pravice, tega ne bodo žene nikdar dosegle. Ni prostost živeti brez postav, kakor hudournik ni prost, ampak le divji in njegova moč, ki je silna se brezplodno izgubi in dela škodo. Reka pa, utesnjena v strugo, prosto teče do

¹ Dr. Julka Chlapec-Dordević, v »Ženski pokret« 1. februarja 1928, str. 3.

morja, do cilja, goni mline, dela in se trudi nosi ladje in služi v smotrenem delu. Žena ima po naravi in po Bogu določen svoj cilj. Res je, da so ga ljudje v teku človeške zgodovine večkrat zmaličili. Naloga njena je, da krivice zakonodaje in socialnega položaja s smotrenim delom odpravi. Poč do tega cilja pa vede skozi resno delo priprave. Vsaka žena, vsaka prava katoličanka ne sme znati le potrpeti, ampak po izobrazbi duha in srca stremiti, da najde klic žene tudi v javnosti odmev.

MAGDA: In volivna pravica?

LEON ANSGAR: Tudi na to nisem pozabil. Skrb moderne katoličanke mora biti tudi to, da si pribori možnost govoriti javnosti. Ta možnost so volitve. En glas nič ne pomeni, če pa recimo pet milijonov zrelih žena, doraslih deklet pove svojo voljo, se mora ukloniti in zadovoljiti upravičene zahteve najbolj malomarna državna uprava.

ELA: No, veste kaj, še tega se manjka, da bi žene posegale v politiko. Je umazana reč.

LEON ANSGAR: Res je politika umazana. Toda prej se mora žena izobraziti, skrbeti za dobro šolane zastopnice, ki bodo v javnosti iskale ne političnih uspehov — ampak na polju ljubezni do bližnjega, do najmanjših, najslabotnejših, najbolj nege potrebnih. Delo žene je mir in ne vojna. In sicer mir vsepovsod — mir z Bogom, mir z ljudmi, mir med narodi.

ZDRAVNIK: Tudi mir z Bogom mora biti, to ste dobro poudarili. Brez Boga je žena igrača lastnih občutij in hipnih razpoloženj. V Bogu je najbolj slabotna, najbolj betežna, močna. To lahko izpovem iz svoje dolgoletne zdravniške izkušnje.

ELA: Pozno je.

MARJANICA: Škoda. Jaz bi še poslušala.

LEON ANSGAR: Pa drugič, če boste hotele.

Obmejni Slovenec:

Slovensko dekle.

I.

V nemški knjižici* namenjeni krščanskim nemškim dekletom najdem tudi odstavek »Das deutsche Mädchen« (Nemško dekle). Odstavek začenja s pesmico »Ich bin ein deutsches Mädchen und hab' die Heimat lieb« (Jaz sem nemška deklica in ljubim domovino).

Potem sledi:

»Dà, ljubi nemško domovino! Samo tam je tako lepo sinje nebo, kjer si ga gledala z otroškimi očmi. Samo one zvezde te pozdravljajo zaupno, ki so sijale nad tvojo očetno hišo. Nikjer ni zrak vonljivejši nego tam, kjer je tvoja mati korakala s teboj čez polje in livade h kaki pobožnosti. Ohrani si tiho domotožje po onem kraju! —

Ljubi nemški jezik! Je tvoj materinski jezik, ljub in mil, ki te je učil izgovarjati ljubo besedo »mati«. Ta jezik hrani v sebi lepoto polno pesniške moči kot gorska nevihta in nežno milino kot materino srce. In nemška pesem je kot slavnostno petje in kot glas zvonov, ki še dolgo doni v duši.

Spoštuj pa tudi jezik drugih ljudstev! Njim velja njihov jezik toliko, kolikor je tvoj jezik vreden tebi. Iz vsakega jezika doni jok in molitev in koprnenje milijonov drugih duš.

Bodi dobra in plemenita tudi proti drugim narodom in ljudstvom! Vez detinstva božjega in nesmrtnost duše veže vse ljudi. Nesloga in sovraštvo je nevredno nemškega dekleta.

* K. Schwarz, Geleit-Büchlein für Mädchen ins Leben.

Ljubi svoje nemško ljudstvo, svoj nemški narod! Postal je velik po žrtvah in junaštvu, po krvi in ognju, pa tudi po veri in molitvi.

Kot je nekdaj nemška žena pri Germanih kot čuvarica domačega ognjišča, kot svečenica družine čuvala poštenje in pravnost, tako pomagaj tudi ti ohraniti visoke nemške dobrine: Vero, pravnost, čednost, umetnost. Pokaži svojo narodnost s tem, da se obnašaš, kot se spodobi za nemško dekle.

Kot nemško dekle ljubi še prav posebno katoliško Cerkav. Pomni, ta edina je storila nemško ljudstvo veliko. Nemška čistost, nemška pravstvena jakost, nemška sposobnost v poklicu imajo svetovni sloves. To je učila Cerkev. In samo Cerkev je ustvarila dekleško čast, dekleško vrednost in žensko veličino. Tako pravi svetovna zgodovina. Torej pomeni: biti nemški — biti katoliški.

Ostani nemška! Zvesta kot ujeta Tusnelda, stanovitna kot od plamenov obdana Brunhilda in polna srčne dobrote kot sv. Elizabeta — pa boš velikodušno nemško dekle!«

Tako govori krščanskim nemškim dekletom knjižica, ki je izšla že v 5. izdaji in je v desetisočih izvodih razširjena med nemškimi dekleti.

II.

Slovensko dekle! Kar velja za nemško dekle, velja tudi zate! Ljubi slovensko domovino, ljubi slovenski jezik, ljubi katoliško Cerkev, ki je naš narod vzgojila in kultivirala, ljubi svoje slovensko ljudstvo, svoj slovenski narod, ostani zvesta Slovenka!

Toda bojiš se morda, da se narodnostna ideja ne strinja s katolicizmom, da naša vera morda hoče napraviti iz nas nekake breznarodne in brezdomovinske internacijonalce, da morda ni v smislu in v duhu naše vere gojiti narodno zavest, ohraniti svojemu narodu zvestobo?

Prazni strahovi! Res ni v smislu naše vere gojiti prenapet nacijalizem. Vsi ljudje smo otroci enega Očeta. Nikogar ne smemo sovražiti ali zaničevati. Nikomur ne smemo delati krivice, četudi se smemo braniti in smemo zahtevati, da nam drugi puste, kar je našega. Nekrščansko je oboževati svoj lastni narod in zaničevati in prezirati druge narode. Nekrščanska je ona narodnost, ki hoče lastni narod napraviti za gospodarja celemu svetu in vse druge narode ponižati za sužnje lastne vladohlepnosti in ropateljnosti. Dà, to je resnica, tak prenapet nacijalizem zavračamo in obsojamo, ker je nekrščanski!

Obsojamo nauk o absolutni narodnosti, to je nazor, da je narodnost najvišje merilo vsega pravno dobrega in slabega. Da je dovoljeno in pravno dobro vse kar narodu trenutno koristi. To bi bilo malikovanje. Narod in narodnost nista bog; najvišje merilo za to, kaj je dovoljeno in kaj ne, je volja božja, ki se izraža v božjih zapovedih. »Ne imej nobenih bogov poleg mene,« pravi eden in edini najvišji Gospod vesoljstva.

Vse to je res. Toda, da bi morali obsojati in zavračati vsako narodnost, vsako ljubezen do naroda, to ni v duhu krščanstva. Ljubezen do lastnega naroda se prav dobro sklada z nauki naše vere. Čitaj n. pr. psalm 136., kako so verni Izraelci ljubili domovino svojih očetov:

»Ob rekah babilonskih smo sedeli in jokali (bili so v babilonski sužnosti), ko smo se spominjali Sijona. Na vrbe smo obesili svoje harfe. Kajti oni, ki so nas odpeljali v ujetništvo, so terjali od nas pesmi; in oni, ki so nas odvedli, so govorili: Zapijte nam hvalno pesem sijonsko! Kako naj pojemo pesem Gospodovo v tuji deželi? Če pozabim tebe, o Jeruzalem, naj mi usahne desnica! Jezik naj mi onemi v ustih, če se te ne bom več spominjal! Če ne bom več smatral tebe, o Jeruzalem, za višek svoje radosti!«

In kako je Kristus Gospod ljubil svoje ljudstvo! Ko je gledal Jeruzalem, ki bo pokončan vsled svoje trdovratnosti, se je razjokal nad mestom in je govoril:

O da bi pač tudi ti spoznalo, in sicer na ta svoj dan, kaj ti je v mir; sedaj pa je skrito pred tvojimi očmi!

In sv. Pavel! Preklet bi hotel biti za svoje judovske rojake, izobčen od gledanja Kristusa za nekaj časa ali do sodnega dne, če bi jim s tem mogel koristiti in jih spreobrniti. Kako vroče je ljubil veliki apostol svoj narod!

Pa ozrimo se v sedanost. Sedanji Papež Pij XI. govori v svoji okrožnici od 23. decembra 1922. o »Italiji, naši ljubljeni domovini«. In v isti okrožnici pravi: »Ljubezen do domovine in ljubezen do lastnega ljudstva prinaša gotovo mnogo spodbude za mnogotero čednost in za velika dela, dokler jo vodi krščanski duh.« Če bi ljubezen do naroda in do domovine nikakor ne bila v smislu krščanstva, kako bi mogel voditelj in oče krščanstva tako govoriti?

In naš Mahnič! Njemu pač nihče ne bo odrekal, da ni bil dovolj rimsko-katoliški! In Mahnič je pisal: »Kristus je narodnost izpopolnil in odrešil, ker je z besedo in dejanjem pokazal, kako se narod in narodnost sme in mora ljubiti. Ne bojmo se tedaj, češ da nismo pravi kristjani, ako se nam oko zasolzi od ljubezni do domovine, ako se ogrevamo za materin jezik, za narod in njega pravice, za slavo, za srečo njegovo — s tem se šele izkažemo prave učence Kristusove!«

Jezuitski red je gotovo strogo rimsko-katoliški. Pa je pred nekaterimi leti veleugleden nemški jezuit na javnem zborovanju izpovedal svojo narodnost.

Ali si slišala škofa dr. A. B. Jegliča v unionski dvorani ob njegovi 30 letnici? »Zahvaljujem se Bogu, da mi je dal doživeti toliko let, a prosim ga, naj mi dá še, da moram delati v čast Njegovo, v korist Cerkvi, slovenskemu narodu in domovini.«

Enako smeš in moraš reči tudi ti, slovensko dekle: Tudi jaz sem Slovenka in ljubim svoj narod! (Dalje prihodnjič.)

Marjanka:

Večerne misli.

Mrak je objel zemljo. Ah, prelepe pomladne noči! Srce vleče ven v naravo, med drevesa, med duhteče rože, v planine in gor vedno višje proti nebesom, v nadčutni svet. Vse je tako vabeče v teh tihih božjih urah. Zdi se, da zvečer, ko poneha ropotanje strojev, vozov in drugih modernih pošasti, stopi na zemljo sam ljubi brat Gospod Jezus in da neviden stopa med hišami, po vrtovih, med zibajočo se travo in nad vsem deli svoj blagoslov. In mahoma izgine iz zemlje ono grdo pehanje, ne za vsakdanjim kruhom, ampak za nepotrebno udobnostjo in razkošjem, ki je zibelka dušne pasionosti in strasti. Takrat stopa Gospod Bog od srca do srca in budi in vabi...

Nisem prižgala luči, ker bi pred njo zbežalo vse ono lepo, ki je živelo v meni. Moja soba je mrzla in pusta, okno drži na umazano dvorišče — prava študentovska sobica. A oni večer je bilo v moji duši svetlo, zato nisem prižgala luči.

Ležala sem kar tako na pogrneni postelji in upirala pogled v okno — ker oko vedno išče najsvetlejšo točko. Zavesa je bila že zagrnjena, a skozi njo je prihajala čudna svetloba: blede žarki lune so blagovolili posijati na temno dvorišče. O usmiljena luna, ti podoba prave Luči! Čudežno si oni večer posijala v mojo mrzlo izbico. In zamislila sem se v naše duše, ki so prevečkrat take temne in puste celice. Večkrat imajo tudi one taka zastrta okna, da ne more Luč skozi nje.

Gospod Jezus hodi okrog nas v beli halji in ima prebodene roke in prečudna ljubezen mu sije iz oči. Pa se ustavi pred našimi zastrtimi okni duše in nas vabi ven v novi svet, v neskončno radost.

Pojdimo za Njim, da bodo naše duše blestele kakor Njegova halja, da bo naše življenje posvečeno s trpljenjem in, da bo v naših očeh tiha radost božjih deklic.

»Prispevajte v fond za Akademijo znanosti in umetnosti in za Narodno galerijo v Ljubljani!«

Jožef, zvesti, ben David.

(Biblična povest iz Kristusovih časov.)

(Nadaljevanje.)

IX.

Čas, poln veselja in čudežev, je postal kaj kmalu krvav.

Darove, katere so pustili malemu Jezusu trije kralji iz Jutrovega, je sv. družina podarila templju in revežem. Komaj, da je bilo to delo opravljeno, že je stopil nenadoma, v sanjah, pred Jožefa angel Gospodov, ukazujoč: »Vstani Jožef, vzemi dete in njegovo mater ter beži z njima v Egipet, kajti Herod streže otroku po življenju!«

Prestrašen, vznemirjen je planil Jožef iz spanja. Po življenju streči?! Temu otroku... Mesiji? Je to mogoče? Kaj ne bo kralj Herod, kaj ne bodo vsi ljudje padli na kolena pred tem otrokom, ko bodo zvedeli, kdo je on? ... Beg v Egipet? O Bog, sedaj, ko so dobili tu prijazno hišico, v kateri so mislili stalno bivati. Saj je Jožef nameraval čez teden dni potovati v Nazaret, da bi prodal svojo hišico in bi se nato vrnil, s staro materjo Ano v Betlehem. Tudi orodje bi prinesel seboj, da bi tu nadaljeval svojo obrt, ker je menil, da je takšna volja božja. In zdaj naj se poda v prognanstvo v Egipet!?

Toda hitro se je otresel vseh pomislekov in v naslednjem trenutku je, vršeč Gospodov ukaz, stal poleg Mirjam, ki je, z detetom poleg sebe, mirno spala.

V silni naglici sta se pripravila za beg, seboj sta vzela le najnujnejše stvari. In po preteku pičle ure je krenila mala rodbina, jugovzhodno proti morju.

Jok ubogih mater in kričanje morilcev, jim je od daleč udarjalo na uho.

*

Strašna je bila ta zločinska noč, ki je rodila nesrečo in hudobijo. Črni oblaki, z robovi, od lune osvetljenimi, so se podili, kot strahovi, po nebu. Neprijetni glasovi so prihajali od vsepovsod. V duplinah in skalovju je tarnalo, grmovje in drevje je jokalo in veter je spremljalo težko vzdihovanje, ki je begunce neusmiljeno priganjalo.

V tej noči je divjal Azamon, kralj demonov in pomagali so mu vsi duhovi pekla. Le zato se je moglo zgoditi, da je hudobni kraljevi trinog dal pokončati vsa mlada življenja v Betlehemu samo zato, ker se je tresel za svoj prestol.

Mirjam je stiskala dete k sebi in njene solze so močile njegovo glavico. Njeno srce je trepetalo z malimi, nedolžnimi dušicami in jokalo z ubogimi, oropanimi materami.

In jokala je tudi radi Jezuščka. Ubogo dete je bilo komaj rojeno, pa mora bežati pred grozečim mečem! O Izrael — ali naj bo to tvoja dobrodošlica Mesiji? Z nežnostjo, ljubkovanjem in vso sladkostjo, ki jo premore materina govorica, je hotela premotiti svoje dete, ki je jokalo tiho, neutolažljivo. In vendar mu je bilo tako prijetno in toplo, ob materinem srcu. Zakaj torej joče?

Kot od bolečine se je dete stresalo, kadar je prerezal ozračje pretresujoč vzkrik. In ko so imeli Betlehem že tako daleč za seboj, da niso mogli ničesar več slišati, je dete še vedno trepetalo in se krčevito stiskalo k materi, kot bi hotelo udušiti glas, ki je, samo njemu slišen, grgrajoče prihajal iz grl nedolžnih umirajočih.

Mirjam je vedela, zakaj njeno dete joče. In Jožef, ki je zdaj z eno, zdaj z drugo roko potegnil preko oči — tudi on je vedel....

Naprej, samo naprej! Strah jim je dajal peroti. Jožef je neprestano priganjal osla in se previdno oziral, kot bi čutil morivce za petami.

V temnem grmovju je počilo suho vejevje in dvoje oči se je zasvetilo. Z vzkrikom groze je skočil pred Marijo in dete. Šele, ko se je uveril, da je to le krotka živalica, katero so zmotili v spanju, se je pomiril in ponovno prijel za povodec prestrašenega osla. Naprej, le naprej! Ne po udobni cesti čez Hebron proti Jopi, ne, čez nepoznano gorovje proti Gazi, samo, da bodo preje v Egiptu.

Noč je minula. Nastopilo je sivo, megleno jutro. Toda Jožef je blagoslavljal meglo, ker jih je zakrivala očem, ki so jih morda zasledovale.

Po kratkem počitku v neki votlini je hitela družinica dalje, zdaj navkreber, zdaj navzdol, kot bi jo gnale nevidne moči. Po dolgih urah utrudljivega potovanja so končno opazili mesto Gaza ob morju.

Oddahnili so si. Toda vnovič jih je silno zaskrbelo, če jih morda v mestu ne pričakujejo vohuni? Toda, počivati morajo vsaj eno noč in tudi nekatere nujno potrebne stvari morajo še nakupiti za dolgo pot, kajti radi prenagljenega odhoda so vzeli le malo stvari s seboj. Toda otroka ne smeta izpostaviti nevarnosti.

Zavili so po najbolj samotnih stezah okrog mesta. Na nekem skritem kraju sta našla zapuščeno kočo in v njo sta se zatekla z malim detetom.

Ko se je zmrčilo, je odšel Jožef sam v mesto, od koder se je kmalu vrnil z najpotrebnejšim. In noč je s temnimi krili zakrila trudne begunce.

Ob prvem svitanju so bili zopet na potu. Zdaj so šli ob obrežju proti jugu in sicer po udobnejši cesti, po kateri so hodile karavane. V vsem veličastvu je šumelo morje pod njimi. Sicer svetlomodra gladina, se je pričela divje vznemirjati, prav kakor sivi, raztrgani oblaki, ki so se podili nad njimi. Vzburkano morje se je zavijalo v grozeče valove, ki so se, peneč, razbijali ob skalnem obrežju.

Jožef se je spotaknil ob kamen in padel; pa se zopet urno pobral. »Saj ni nič,« je hitro pomiril Mirjam in se ni brigal za roke, ki so mu krvavele. Ali pred očmi se mu je zameglilo, da je omahnil in se za trenutek naslonil na zvestega osla. Zmeden je tipal za detetovimi ročicami in kmalu pognal dalje.

Na levi so se razprostirali pusti, peščeni griči, preko katerih je ležala žalostna tišina. Malo dalje so ležale divje skalne razvaline, preseke in čeri; preko vsega tega pa se je razlegalo kričanje gavranov, ki je napravljal puštinjo še strašnejšo.

Končno je žival omagala. Neka votlina ob cesti jim je nudila zavetja in zdaj se jim ni bilo treba več tako zelo bati nevarnosti. Le Jožef ni počival. Njegovi roki sta pripravljali skromno kosilce, da ne bi Mirjam in dete stradala.

»O Jožef tvoji roki krvavita!« je zaklicala Mirjam, vsa prestrašena. »Ti zvesti, koliko trpiš radi naju!«

Toda Jožef je skril roki, kot da ga je sram. »Saj ne boli dosti, ljuba Mirjam. Nič ni na tem. Glej, dete se smehlja!«

»Da, tebi se smehlja, ker ga je ganila tvoja zvestoba. Jožef, daj da Ti obvežem rane.« Hitela je ven in našla pred votlino balzamov grm. Ako se ureže v njegovo skorjo, priteče iz nje dragoceni sok, sprva bel, pozneje pa pordeči. Ko je iztisnila iz vejice nekaj kapljic, je videla, da je to opobalzam, najzlahtnejši med vsemi ter je z veliko nežnostjo obvezala Jožefovi roki.

*

Naslednji dan so nadaljevali pot. Morje se je bilo umirilo. Kjer je bila obala zložna, so stali v gručah, rožnobarvni flamingi in radovedno obračali

svoje dolge, gibčne vratove. Niso bežali, kot sicer, pred ljudmi. In dete se je smehljalo ter iztezalo ročice za lepimi ptiči.

Kmalu pa je postala stepa kamenitejša in pot je bila napornejša. Le tu pa tam je stala še kakšna osamljena naselbina, toda begunci so se izogibali ljudi. Tudi pri ribičih, na katere so večkrat naleteli in ki so jim voščili srečno pot, se niso ustavljali.

Veter jim je zanašal pustinski pesek v obraz. Včasih so opazili pustinske kokoši ali noje. Ali pa so šli mimo krdela gazel, ki so se pasle ob trdem zelišču.

Utrudljiva pot jih je privedla do »Egiptovskega potoka«, ki je bil južna meja Kanaana. Tukaj je Jožef poslednjič napolnil mehove z vodo in je pri tem s skrbjo v očeh pogledal na Mirjam. »Boš mogla vzdržati? Ti in to nežno dete? Zdaj šele nastopi najhujše. Tu prične faranska puščava, katero je še Mojzes označil za veliko in strašno.«

Mirjam se je ozrla na speče dete. »Ali nimava s seboj najboljšega pomočnika? Ne bojva se pustinskih strahot! Bog nas bo pripeljal do cilja.«

Pred njimi je vstajala strašna divjina, brez drevesa ali grma. V začetku poti je bilo še nekaj kot usnje trdega zelišča, katerega je osel požrešno muljil. Bila je to neskončna, osušena ravnina, pokrita s črnim, žgočim kamenjem. Na popolnoma golih gričih krede, nisi našel sledu rastlinja. In preko vsega rumeni, bleščeči, pekoči pustinski pesek, ki jih je skozi podplate žrl, ki je silil v oči, nos, usta in jih je oviral pri dihanju. Žareče pustinsko solnce, jim je osuševalo kri v žilah! Strašna tišina smrti, v katero je od časa do časa udarjalo rjojenje leva, lajanje šakala ali hripavo kričanje pustinskega orla.

Za dnevom noč, za nočjo dan! Le počasi so napredovali. Težko sta dihala in prav malo govorila. Bil je najstrašnejši čas za potovanje skozi puščavo, kajti od meseca februarja do konca junija, je bila vročina najbolj neznosna. In gorje mu, kogar je na tem potu zatekel samum, vroči pustinski vihar. Bil je izgubljen! Nobena karavana, noben popotnik, kogar ni prisilila velika sila, ni hotel v tem času skozi faransko puščavo.

Mirjam, do smrti izčrpana, je skoro visela na oslu, včasih pa se je lovila peš poleg utrujene živali. Dete je brez moči ležalo na njenih rokah, v njegovih očesih ni bilo nikakega bleska in usteca so bila, vsled težkega dihanja, odprta.

In Jožef? O, že nekaj dni sem ni izpil niti kapljice vode, da ne bi prikrajšal Mirjam pri že itak skopih požirkih. In potem ona ne bi mogla dajati otroku hrane. Vlačil se je kot senca, s pekočimi očmi, išoč zelene oaze. Če je ugledal kakšno temnejšo točko, je vedno v nadi krenil tja. Pa bila je vselej prevara.

Nepojmljivo lepi solnčni vzhodi in zahodi so oblivali rumeno puščavo s purpurno-rdečimi prameni in vžigali peščene griče in ravnine z rdečkastim ognjem, da je izgledalo, kot v plamenih. Ozračje je postajalo vedno bolj suho in dušče. S strahom v očeh je Jožef iskal predznakov samuma, rdečega demona...

In nekega dne je pridrvel ta žareči pustinski veter. Jožef, prestrašen, je hitro okrenil proti neki skali, ki je k sreči imela precej veliko votlino in bi jih mogla za silo varovati. In že je bil tu samum, sovražnik vsakega življenja, kot vihrajoča čreda ognjenih nestvorov. Cvrčalo in prasketalo je pod nebom in na zemlji je tulilo. Žareči peščeni oblaki so zatemneli solnce, napolnili neskončnost in divjaje umečevali življenje.

Jožef in njegovi so ležali v votlini, z obrazi obrnjenimi k tlom. Mirjam je zavila dete v svoj pajčolan in je bila sklonjena čez njega in Jožef je vrgel še svoj plašč preko njiju. Sam je s telesom zaslonil vhod v duplino, da bi zaščitil vstop peščenim vetrovom, ki pa so kljub temu pošiljali ognjeni dih do skrajnega kotička.

»Jezus, dete, pomagaj,« sta prosila oba v svojih srcih.

Tedaj je dete Jezus zajokalo in — hitro, kot je samum prišel, je zopet odšel. Vrtinci peska so polagoma priplesali na zemljo.

Mirjam se je čez nekaj trenutkov, skoro omamljena, dvignila in hvaležno poljubila otrokovo roko. »Bog nam je bil milostljiv,« je izustila še skoraj brez sape. »Niti človek, niti žival drugače ne ubeži smrti. Ah, koliko posušenih kosti smo videli ležati na poti.«

Oba sta se kleče zahvaljevala detetu in Jožefu ni bilo nič zato, ker je bila njegova obleka od pritiska žarečega peska izžgana. Saj je smel rešiti s tem mater in otroka!

Osel, ki je ležal v ozadju votline, je pričel žalostno rigati. »Uboga, zvesta žival,« je rekel Jožef, »samo pergišče imam še stepne trave zate.«

Ves tisti dan so še počivali v votlini, potem so, z velikim naporom, nadaljevali pot. In nič več nista štela, koliko dni sta že na poti.

Kmalu je pričel osel počasneje hoditi. — Jožef, ki se je opotekal kraj njega, je čisto pozabil na priganjanje in Mirjam se je trudoma vzdržala v sedlu. Nenadoma se je Mirjam zvrtilo; toda Jožef jo je prestregel in postavil rahlo na tla. Skoraj onesveščena se je naslonila nanj.

»Mirjam, Mirjam!« je klical Jožef v obupni boli. »O Bog, saj bo podlegla tem strašnim naporom! Večni oče — usmiljenja prosim!«

In dete, ki se je krčevito oprijelo matere, ko je omahnila s sedla, se je zdaj zganilo. Tiho je jokalo ... ah, lačno je bilo. Mirjam je takoj odprla oči in z velikim trudom se je malo dvignila.

»Lačno je,« je šepetala. »Saj umira! ... O Jožef, Bog nebes in zemlje umira od žeje ... in njegova revna mati mu nima česa dati ...«

V srce so sekale Jožefa Mirjamine obupne besede. Na razboljenih, otečenih kolenih je klečal poleg nje in trpel z njo. Srce mu je razbijalo, v sencih je tolklo, v vratu ga je dušilo. Jokati ni mogel — v vročem pustinskem zraku so se vse solze posušile. Zato pa je krvavo jokalo — njegovo srce. Ah, usmiljeni Bog, do tu sem je pripeljal svoja varovanca, pa naj zdaj gleda, kako umirata od žeje v tej grozni puščini? Na sebe ne misli. Toda otrok in njegova mati ...

Mirjam je položila težko sopeče dete na pesek. Sama je pokleknila poleg njega in dvignila roki k neslišni molitvi. Potem pa je nežno poljubila mala, bleda usteca in njeni izsušeni ustni sta šepetali otroku besede — besede vroče materine ljubezni.

Detetovi ročici sta brezmočno padli na pesek. Tedaj — Jožef in Mirjam sta ostrmela — tam, kjer se je dotaknila desna ročica zemlje, je pričelo nenadoma žuboreti ... Voda je bila ... živ studenec!

Rešeni! Z vzklikom sreče, sta oba planila pokonci in nista čutila več nobenih bolečin. Čista, hladna voda!

Ali takoj sta zopet pokleknili in molila Boga v otrokovi podobi. Mirjam je pristrčno stiskala dete k sebi in ga je ljubkovala. Jožef pa je pritisnil rahel poljub na eno izmed svetih nožic.

In sedaj — o ne, najprej otroku, ki je poslal božji dar. Niti kapljica naj ne omoči preje njiju ust! Mirjam je omočila robec v kristalno čisti vodi in ohladila z njim usušena usteca ter vročični obrazek. Izmila je detetu pesek, znoj in prah, v usteca je kanila nekaj kapljic vode — saj drugega ni imela za njegovo žejo. Šele potem sta pila Mirjam in Jožef, in ko sta pojedla kruh, ki sta ga bila preje omehčala z vodo, sta se čutila izredno pokrepčana.

Jožef je pil dolgo, neutešljivo — tedaj je Mirjam uganila, da je že dneve prenašal žejo — iz ljubezni do nje in otroka. Brez besede mu je tedaj stisnila roko.

Mala karavana je sklenila odpočiti se na tem mestu do prihodnjega dne. Že pred nočjo se bo mogel tudi otrok zopet nasiti.

Drugo jutro sta si mencala oči, meneč, da sanjata: Izvirček je preko noči narastel v lep potoček, ki se je vil kot srebrni pas preko rumene pustinje In — oba bregova sta bila porastla s sočno travico, na kateri se je že pasel zvesti osliček. V travi, zlasti na mestu, kjer je prejšnji dan ležalo dete, so bile posejane sveže, purpurnordeče in bele rože.

Oba sta se molče spogledala, nato se ozrla na speče dete. Zgodilo se je, kar je zapisal Izaija: »Suha zemlja bo postala jezero, žejna tla se bodo izpremenila v studenčke. Pustinja in puščava se bo veselila in stepa bo povelicevala Gospoda in cvetela, kot narcisno polje.«

Z novo močjo so nadaljevali pot. Kmalu so se prikazali skromni znaki rastlinstva. Pričela sta gledati, če se že morda prikaže zelena črta, ki označuje človeška bivališča.

Po preteku še nekaj dni so imeli grozote puščave za seboj. Tu in tam se je že prikazovalo človeško bivališče, obdelana polja so se široko razprostirala, iz daljave jim je svetila vodna gladina severnega rokava Nilskega zaliva.

Egipt je ležal pred njimi. Skrivnostna dežela — ki naj postane izgnancem domovina!

Dete je dvignilo glavico z materine rame in je, z brezdanjimi, skrivnosti polnimi očmi objelo vso pokrajino in iztegnilo desno ročico. Ali k blagoslovu?

Na robu puščave sta Mirjam in Jožef pokleknila in se še enkrat zazrla nazaj, preko strašne pustinje. Domotožje po izgubljeni deželi se je vzbudilo v njiju srcih, obenem pa je vstajala v njih zahvala Bogu in zaupanje v njegovo moč in vodstvo. Vse, kar bi še težkega sledilo, hočeta radovoljno prenašati. Ako ravno še nista vedela, kam naj položita trudni glavi — med ljudmi sta pa le zopet bila! Ušli so smrtnim nevarnostim in pa strašni tišini puščave, kjer ne odgovarja glasu nikakršen jek.

Molila sta njima najpriljubljenejši psalm: »Gospod je moj pastir, ničesar mi ne bo manjkalo.« Z velikimi nadami v srcu sta stopila v nov svet.

(Dalje prihodnjič.)

Velika solza:

Ob povzdigovanju.

Petje na koru je prenehalo. Mogočni glasovi orgel, kraljice med glasbili, so jeli doneti mirneje in nato utihnili. Ljudje pa so nemo in pobožno sklonili glave — kakor se sklonijo nežni cvetovi, kadar zaveje lahen vetrič preko polja do gajev. In mašnik, Gospodov svečenik, moli globoko priklonjen, izgovarjajoč rahlo in tiho posveticilne besede. — Povzdigovanje! — — —

Večni Kralj je stopil med svoje ovčice, ki poznajo glas Njegov. Prikrit pod podobo razprostira Svoje svete Roke in tiho, le verni duši slišno, vabi:

»Pridite k Meni!«

Ksaver Meško:

Bogu.

I.

*Moj Bog, če me do neba povišaš,
sem prah pred Teboj,
in če me ponižaš, če v prah me zdrobiš,
saj ves sem Tvoj,
samo da v srdu me ne pohodiš,
da v večno ječo me ne obsodiš,
prepoln si ljubezni
in večno si moj...*

II.

*Moj Jezus, bogastva Te ne prosim,
ne prosim časti,
srcé le v plamenih mi svojih užgi,
da Tebe in Tvoje rane nosim
v kelihu duše, v ortu srca,
vse težke in sladke dni!*

Iz popotne torbe.

»Pelje vlak v Ljubljano?«

»Žal, ne. Danes samo do Solnograda in Berchtesgadna,« je kratko odgovoril mož v modri obleki, se glasno zasmel in dalje ščipal vozne listke. Nekateri sopotniki so vzdihnili: »Torej ne moremo dalje, o ta revolucija!« Drugi so jim prikimali in nekaj časa modrovali o zadnjih dunajskih dogodkih, nato so utihnili — bili smo v Solnogradu.

Izstopila sem z drugimi potniki, uredila potrebno radi potnega lista, nato šla v mesto. — Kam? — po cesti naprej. Stopila sem do bližnjega hotela, da bi dobila primerno sobo. Morala sem kreniti še v več takih poslopij, a nikjer nobene sobe. V mestu je bilo mnogo tujcev, ki niso mogli potovati dalje, ker je bil ustavljen ves promet na avstrijskih progah. Pridem do hotela za turiste, bil mi ni posebno vabljev. Dobila sem zadnjo prazno sobo. (Seveda, pohorska turistinja mora stanovati v njej primernem hotelu!) Toda, kako naj porabim božji dan, da bom imela več koristi od njega?

Prva pot me je vodila v cerkev sv. Andreja. Tam obiščem znanca Dobrega Pastirja. V njegovo dlan položim svojo zadrego, da jo blagoslovi. Vedrih misli sem odšla z njegovim blagoslovom po cesti naprej.

Hodila sem po ulicah in ogledovala staro slavno mesto. Povsod je mrgolelo tujcev, večje in manjše družbe, pa tudi posamezni kakor jaz. Smo pač vsi po isti usodi zašli v mesto. Mesto se naslanja na precej širok hrbet — na staro utrdbo, nekoliko nižje pa sanja svojo davno zgodovino in živi sedanost staro poslopje samostanska opatija benediktink. To je torej znameniti samostan, o katerem sem brala v knjigi: »Wie Gott mich rief« (M. R. Brentano O. S. B.). Autorica sama živi še v samostanu. V duhu sem prešla vsebino zanimive knjige in se takoj odločila: »Tja grem, da jo obiščem.« Dve poti vodita do samostana (morda tudi tretja, pa je ne poznam), daljša mimo samostana benediktincev in krajša po stopnicah kmalu za stolno cerkvijo. Ubrala sem krajšo.

Površno sem si ogledala staro zidovje, nato se oglasila na porti. Govorila bi rada s pisateljico M. Rafaelo Brentano. Vratarica — čudna prikazen, prav srednjeveško opravljena, a vendar precej ljubezniva — me je potolažila naj izvolim počakati na obisk — celo uro. Ostala sem na hribu, si uživala razgled na mesto in okolico, nato ogledala samostan od vseh strani in še porto. Pregledala sem slike in prečitla vsa oznanila; žal je bilo to delo hitro pri kraju. Začela sem zopet od začetka. Že zunanost je zelo zanimiva, kaj šele notranjost. Mogoče se mi bo le posrečilo prestopiti prag, ki me loči od te zanimivosti? Pregledala in pretehtala sem že drugič oznanila in slike. Urni kazalec pa je napravil komaj četrtino svojega pota.

Medtem se je oglasila na porti stara gospa, ki je prišla k svoji edini hčerki, ki preživlja svoje življenje za tem zidovjem. Druga drugo sva motrili, nato začeli pogovor. Kmalu sva postali dobri znanki. Zasmilila se mi je osamljena mati. Beli lasje so se ji usipali izpod črnega pokrivala, tuintam se ji je utrnila gorka solza in ji zdrknila preko nagubanega lica na črno oblačilo. Odkrila mi je bogato zakladnico svoje duše in nežno razgrnila vso bridkost svoje samote. Težka ji je pot do samostana, a še bridkejša pot do samotnega doma. Pri svoji hčeri ostavi vedno del svojega srca. Med tem pogovorom so iz kora zadonele slovesne »vespere«. Utnili sva, da ne bi motili svetih spevov. Zamislili sva se in zagledali: ona proti svetišču. Vedela je, da se v tej svečani harmoniji preliva tud pesem njenega otroka. Glasovi so postajali vedno tišji in tišji, slednjič so odmrli v samostanskih koridorih.

Vratarica naju je spremila v veliko govorilnico. Še je bilo nekaj časa, da se zberem in pripravim prve besede, ko stopim pred njo. Ogledala sem si še čedno

opravljeno sobo, ki je do polovice zamrežena. Stene krase portreti vseh opatic tukajšnje opatije. Res plemenite postave, v obličjih resne, a obenem ljubeznive poteze, v rokah opatsko palico, na glavi knežjo krono. (Benediktinski samostani so samostojne opatije, tako tudi solnograški. Najvišja predstojnica je opatinja.) Vrata so zaškripala, prišla je ljubljena hči k svoji materi. Kmalu smo bile v živahnem razgovoru. Vnovič so zaškripala vrata, prišla je M. Rafaela s hitrimi koraki. Nobene zadrege, hitro sva bili sredi živahnega izmenjavanja besed. Prepustila sem njej vodilno besedo, stavila ji tuintam vprašanja. Pripovedovala mi je o znancih, ki jih omenja v svoji knjigi. Razumela je tudi moje tiho željo in me povabila za drugi dan, da mi razkaže starodavno opatijo. Iskreno je bilo slovo od stare matere in obeh redovnic. Ostala sem sama, polna pravkar doživetih vtisov. M. Rafaela je odhitela iz govorilnice, se še enkrat ozrla in zaprla vrata. Črni pajčolan je povihral v zraku, nato mirno legel preko ramen.

Vrnila sem se v mesto in s tuji vred hitela dalje. Dohitela sem družbo, katera me je sprejela v svoj krog. Teolog — novomašnik — ki je baš ta dan prejel zakrament posvečenja, nas je vodil od zgodovinskih spomenikov do cerkva, nam razlagal njih zgodovino. Pred mrakom smo se razšli: oni v Petrovo klet na priznano dobro pivo, jaz pred tabernakelj, da opravi svoj večerni pozdrav.

* * *

V zvoniku benediktinske cerkve je odbila ura devet, kmalu ji je odgovorila frančiškanska, slednjič se jima je pridružila še nonnberška. Potegnila sem za zvonec na porti. Ogleдалa sem si stara vrata, že je stala pred menoj M. Rafaela in vzela desnico v svojo dlan. Prehodili sva dokaj starih hodnikov, pripovedovala mi je o zgodovini stare opatije. Večkrat sva obstali, motrila sem ji ljubeznivo obličje. Globoke in resne poteze ji obkrožajo oči, okoli ust en lahne gube, ves izraz hrani v sebi nekaj skrivnostnega: o mnogo, mnogo, vso dolgo zgodovino, čudno zgodovino od trpkih otroških spominov in temnih mladostnih ur do vihnih konvertnih bojov in dalje preko agilnega organizacijskega delovanja do mirnega samostanskega življenja. Ustavili sva se na križnem hodniku, odkoder se vidi na majhen vrtec z vodnjakom v sredini. V tem prostoru je razlita vsa tišina in samostanska poezija. Vrtnarice so prilivale žejnim cvetkam. Ozirale so se v okno in nama prsčno odzdravljale. Krenili sva po stopnicah navzgor do biblioteke, tu nisva tako hitro opravili. Skladovnice knjig različnih panog: apologetske, asketske, znanstvene in beletristične. Dalje do kapitelske sobe, ki je pod klavzuro. Pokleknila sem in se nagnila v notranjost (da vsaj glava prestopi klavzuro). Smela bi reči: Kraj, kjer klečiš, je posvečen. Govorili sva komaj slišno, da ne bi motili svetosti, ki je razlita po vsem prostoru.

Odtod sva šli v muzej — dve sobi. Lepo je v njih urejeno. V omarah cinasta posoda, ki je nekdanj služila pri slavnostnih obedih. Dalje cerkveni paramenti še iz XIII. in poznejših stoletij. Ob stenah stoje starinske skrinje, katere so prinesle plemiške hčere seboj napolnjene z balo. V stekleni omari je shranjena palica opatinje in krona, pozlačena in obložena z dragimi kamni. Iz muzeja sva stopili v arhiv. Na sredi kamenit steber, na katerega se naslanja strop, okoli njega kamnita miza. Na policah ob straneh je polno starih zgodovinskih listin. Na kamniti mizi je nekaj izvodov knjige »Wie Gott mich rief«, poleg litografirana pisma. Vse to pa čuva mali »Bärchen« iz dunajskega »Strohecka«. Vzela sem ga v roke in ga pestovala, da pridruži svoji zgodovini tudi moj spomin. Vpisala sem svoje ime v spominsko knjigo.

Sledila sem redovnici dalje brez besed — prepolna mi je bila duša novih vtisov. Pokleknila sva pred kapelico, v ozadju je kor. Pred tabernakljem je plapolala večna luč. Klonili sva glavi pred svetim krajem, klonili srci v ponižni molitvi. Nisem molila — duša mi je tiho vztrepetala... Vstali sva, srečale so se najine oči in se razumele. Šele ko sva molče prehodili nekaj hodnikov, sem zbrala svoje

besede in ji stavila nekaj vprašanj. Odgovorila mi je: Mnogo gradiva bi še rada obdelala in poslala kot pozdrav iz tihega doma v svet. Nujnejši opravitki pa jo zadržujejo, da ne more pogostejše poseči po peresu in izliti na papir svoje duše po svojih delih. V spomin mi je dala revijo: »Jesusbewegungen«, katere številka je posvečena njej in še mnogo toplih in iskrenih besed. Ob ločitvi sem se še enkrat zazrla v tiste resne in mehke poteze okoli oči —. Ločili sva se: odhitela je po koridoru v svoje svetišče, jaz se vrnila v mesto pred tabernakelj — kjer sem molila polna svetih vtisov.

Čez nekaj ur pa je odrdral vlak po lepih pokrajinah Solnograške, mimo našega Korotana med slovenskimi gorami. Dolga je bila pot, a dovolj novih vtisov in spominov sem shranila v torbo, ki so mi krajšali pot.

Cvetana:

Moj majnik.

*Daleč z domačega kraja
v mrzli tujini
sem čakala maja.
Ali bo poln hrepenenja, sreče in upov
kot doslej vsako pomlad?
Ali pa poln bo trpljenja
brez tolažecih nad?*

*Že se odpira majniško cvetje
v nedoumljivem sijaju.
Iz gaja doni hrepeneče petje —
kakor vedno v maju.
Ob oknu slonim in plakam,
saj zaman čakam
roznate sreče v trdi tujini...*

H. Brey-Sl. Sapinšek:

Beseda samo!

*Je bila beseda — beseda samo
in vendar je segla do duše mi dna —
beseda pikra, ki kakor slane diš
ledene se vleže na brstje polja.*

*Je bila beseda — beseda samo,
je zdrámila vendar boleti iz sna,
splašila od praga je tvojih vrat
iskanja moja begotna, plašna.*

*In zopet beseda — beseda samo
vrnila nazaj mi je mir srca;
beseda ena dobra iz tvojih ust,
pa bila spokojna sem, tiha vsa...*

A. Lebar:

Preko vseh ovir...

(Izza mladih let.)

(Nadaljevanje.)

V sako popoldne, ko je Roza končala v pisarni, pri strojih in v mlinu svoje delo, je prav rada šla za kako uro v prosto naravo. Največkrat je ubrala stezo ob potoku navzgor, kjer so hreščale in brnele velike žage. Iz daljave je bilo videti pri vertikalnih žagah, kakor da skače v enakomernih skokih na enem in istem mestu jekleno-moder možic, ki pa mu uhajajo tla izpod nog. Krožna žaga pa je pri enakomernem delu proizvajala cele melodije, katerih glasovi so se lovili med gozdnim drevjem.

Ko je Roza iz daljave gledala in poslušala vse to, se je prav pogosto zgodilo, da so ji misli splavale daleč nazaj v preteklost, ko še niso stale žage na tem mestu in sta se dva otroka podila tod okoli. In potem že mnogo bliže, toda skrivoma in boječe, v prestolno mesto, kjer je samo enkrat šla skupaj z njim, ki je nekdanj hodila z njim dan za dnevom po domačih gozdi in travnikih in ki zdaj že sanja, da bo poleti, ko pride, zopet vse tako kot nekdanj.

Toda Roza se pri takih mislih posmeje s svojim mirnim, gotovim smehom ter strese z glavo energično in odločno. Ne, ne; ne bo tako kot je

bilo nekdanj! Zato bo že sama skrbela. Saj ima vendar Mlinarjeva Roza resno delo in dolžnosti, ki ji pač ne bodo dopuščale, da bi grajščakovemu sinu — preganjala dolgčas. Ne boš!

Da, Mlinarjeva Roza! Najbogatejše, najlepše, a tudi najponosnejše dekle daleč na okoli; toda preprostega mlinarja hči! In take vendar ne more poročiti oholi grajščak; igral bi se z njo, seveda, a ko bi se je naveličal, bi napravil kot nekdanj nedoraslo fanto.

Žareče-vroče je pri tej misli šinila Rozi kri v glavo, njene roke pa so se stisnile v pesti. Kako ga sovraži tega Vladimirja — bolj kot kdaj prej! Še danes si ne more odpustiti, da ga takrat v prestolici ni odločno zavrnila, ko se ji je približal; seveda pa jo je s svojim vljudnim in vseskozi dostojnim nastopom obvladal, da pač ni mogla drugače. O, to se ne bo več zgodilo; za to bo že poskrbela! Ovira, ki stoji med njima, je nerazrušljiva. Seveda pa niso to morebiti le kaki predsodki, o, ne; ves njen dekliški ponos izključuje vsako zблиžanje.

V eni smeri pa se je Rozino mišljenje vendar izpremenilo, odkar je bila doma: odpovedala se je vsakršnemu maščevanju na Vladimirju za svojo zagrenjeno mladost. Tiho in ponosno zadovoljstvo v delu in tako obilnem delu in pravilno pojmovanje ženskih vrednot v tako mnogovrstnih slučajih življenja ter iskrena ljubezen do rodne grude: to troje ji je povsem polnilo življenje, da na maščevanje ni niti več mislila. Da, smejala se je celo svojim nekdanjim naklepom, ki si jih je izmislila nekoč v divji boli.

Dobro je vedela, da je Vladimirja bolelo, ko ga je tedaj na dobrodelni prireditvi zatajila. In ko ali sploh če bo poleti res prišel, naj ve, da so daljni otroški spomini še prav tako pozabljeni, kot so bili tedaj ter da ji ni prav nič do tega, di bi jih kdo obujal.

Ko je prišla prihodnje dni s sprehoda, jo je oče sprejel z novico, da je starega grajščaka kap zadela in da mu je zelo slabo; zdravnik da mu je pravil, ki se je vračal z grada.

»Zdaj bo pa za Vladimirja tudi konec vojaškega življenja in zapravljanja po svetu; grad in posestvo rabita gospodarja, četudi najbrž mladi bore malo razume o gospodarstvu. Pa mu bo že stari oskrbnik Jaka Avbelj stal ob strani, da ga dodobra vpelje v delo. Ali ne, Roza?«

»Da, očka,« je odgovorila, četudi je komaj slišala očetovo modrovanje. Sama si je hitro napravila sliko: v par dneh bo Vladimir tu in potem najbrž ostane stalno na gradu.

Mlinar je opazoval hčer. Kakor da se je pravkar domislil, jo je še hitro vprašal: »Ti, Roza, saj sta se vendar kot otroka z Vladimirjem podila tod okoli in vedno sta tičala skupaj. Zdaj ga pa še nikoli ne omeniš in tudi njega ni bilo več v mlin. Kaj sta se skregala?«

»Morebiti, očka. Pa se kar nič ne spomnim in tudi tega ne vem več, da sva se skupaj igrala, četudi sam to trdi.« In povedala mu je z nekako malomarnostjo v besedi, kako se je z Vladimirjem sešla pri neki dobrodelni prireditvi v prestolici.

»Čudno, Roza,« je pristavil oče, »da se na to nočeš spomniti, dasi imaš za vse tako izvrsten spomin.«

»O, seveda, za številke in stroje in če je še treba za tržne in žitne cene,« se je poredno posmejala Roza, zraven pa že čisto resno pristavila: »Veš, očka, saj je pa tudi čisto prav, da se je mladi grajščak tako odtujil! Če pride zdaj domov, mi ga vsaj ni treba smatrati za znanca. Saj veš, da mi za občevanje z moškimi prav res ni!«

»Žal, da je res tako! Kako naj na ta način pridem do bodočega zeta, mi je pa res uganka!« se je zasmejal Mlinar. Vendar je iz tega smeha hotela zveneti nekaka skrb, kar seveda Rozi ni ušlo.

Vprašujoče in proseče ga je pogledala in že je zatrjeval oče: »Pa ne bom več govoril o tem, Roza; saj sem vesel, da te imam nekaj časa sam.«

»Še dolgo, očka!«

»Da pravi pride, dekle! Kaj ti veš!«

»Da, da pravi pride!« Čisto mehanično je ponovila Roza očetove besede; v mislih pa je pregledala vrsto svojih znancev, pa ni bilo nobenega med njimi, ki bi bil »pravi«. — In vendar se bo morala prej ali slej poročiti. Kakega mlajšega očetovega prijatelja, ki, odkar je doma, prav pogosto prihajajo; morebiti kakega inženerja ali tovarniškega ravnatelja, morebiti kakega drugega; sploh takega, ki bo spadal v mlin in v vsa podjetja, ki so ž njim v zvezi. Sama se je prav rada ogibala takih vprašanj, oče pa je vedno pogostejše napeljeval pogovor nanje.

»Za staro devico menda nisi namenjena? Sploh pa, kaj bo z mlinom, če za teboj ne bo dedičev?«

Da, kaj bo z mlinom? To je bil glavni vzrok, da je oče govoril o takih stvareh. Roza je razumela, koliko je očetu na tem, da delo njegovega trudapolnega življenja ne pride v tuje roke. — Toda samo par let naj jo še pusti — saj je komaj dvaindvajset let stara — morebiti se med tem najde tisti, ki ji bo znal zbuditi srce in ki mu bo postala žena iz ljubezni, ne le iz dolžnosti do rodnega doma.

* * *

Roza je čisto pravilno računala — Vladimir je prišel že takoj drugi dan. Oskrbnik Avbelj mu je brzojavno naznanil bolezen starega očeta. Bilo je proti večeru, ko se je peljal z grajsko kočijo s kolodvora.

Roza je stala ob potoku poleg starega cvetočega trna kot pred dvajsetimi leti, ko se je Vladimir poslavljaj. Trpka poteza se ji je začrtala okoli ust. Naglo je stopila za grm, dokler ni voz zginil za ovinkom, da je nihče z voza ni mogel opaziti.

Potem pa se je okrenila proti potoku. Počasi, kakor da poskuša, je postavila nogo na leseno brv. Četudi je to storila previdno, se je brv zmajala vsa trhla in slaba. In Roza je prikimala, kakor da ni drugače pričakovala. Šaj brvi že dolga leta ni nihče rabil; kajti nihče grajskih ni tod prihajal v mlin. Za dovoz težkih voz z žitom so uporabljali cesto preko mostu niže mlina.

Ko je prišla domov, je takoj naročila malemu hlapcu, naj podre brv čez potok; vsa trhla je in je nevarno, če kdo stopi nanjo. Hlapec je vprašal, ali naj morebiti dene nove mostnice, pa je odkimala: »Ni treba, Martin; brvi itak nihče ne rabi!« — — —

V tem času se je Vladimir prav pripeljal domov. Takoj je odšel k bolnemu staremu očetu, ki je ležal podprt z blazinami na bolniški postelji. Komaj vidno je dvignil velo roko v pozdrav.

»Žalosten povratek, dečko!« je komaj slišno zašepetal. Visokozrastli častnik se je moral skloniti nad bolnika, da ga je razumel.

»Ne govori o tem, oče! Par dni in ti bo bolje. In zopet boš zdrav kot si bil,« je spregovoril Vladimir in se je trudil, da bi govoril čim prepričevalneje.

»Tega ne pričakuje nihče in najmanj jaz. Moj čas je minil in če hočem biti pošten, moram priznati, da ni prezgodaj. Vladimir, zdaj se zate začanja resnost življenja! Upam, da boš vreden svojih prednikov in da boš vestno vršil dolžnosti, ki jih zahteva dom od tebe!«

Bolnik je uprl velike in jasne oči na lepi obraz mladega moža in zdelo se je, da je bil zadovoljen s tem, kar je razbral z njega. Tipaje se je gibala bolnikova roka po svileni odeji proti Vladimirju, dokler ni začutila Vladimirjeve. In potem jo je stisnila nalahno.

Globoko je pretreslo Vladimirja; nehotе je pokleknil k postelji in naslonil čelo na hladno, skoro mrzlo očetovo roko; plašna slutnja se ga je polastila. Nekaj ga je davilo v grlu. — Zdaj, ko naj izgubi starega očeta, je šele spoznal, kaj mu je ta bil vse življenje, četudi je od njega tako malo zahteval. Kolikokrat si je morebiti želel, da bi mu bil vnuk, edini sorodnik, v bližini; a tega ni zahteval, ker se mu je zdelo sebično. In v zadnjih letih je morebiti želel opore od njegovih krepkih rok, pri težavnih skrbih za veliko posestvo, a ga ni poklical domov, ker je vedel, da bi vnuku zagrenil s tem veselo življenje mladega častnika. In on, Vladimir, je tihe žrtve starega očeta sprejemal kakor po sebi umljive in je živel lahkomišelnо tjavendan, kot da bi na svetu ne bilo drugih dolžnosti kakor uživati življenje v polnih požirkih. In pri vsem tem je že sedemindvajset let star.

Vroč mu je postalo od sramu. Žal mu je bilo, da je toliko časa porabil samo za lastno udobnost. In od smrtne postelje starega očeta so hitele njegove misli tja doli v mlin, kjer hodi Roza pogumno tako trdo, a prostovoljno izbrano pot resnega življenjskega dela. Resnična želja, popraviti, kar je doslej zamudil, je vstala v njem. Sklep, ki ga že dolgo nosi s seboj, takoj jutri izpolni: prosil bo za odpust iz vojaške službe, ne zato, ker ga silijo okolinosti, ampak iz resnične srčne potrebe in ljubezni do rodne grude.

Počasi je Vladimir dvignil glavo in je z dolgim hvaležnim pogledom zrl v oči svojemu največjemu dobrotniku ter mu je potem povedal v kratkih besedah vse to, kar mu je te kratke hipe šlo preko duše: o sramoti, kesu in resnični volji, popraviti, kar je zamudil. Ko je izgovoril besede: »Oče, še sem Potoški in pokazati hočem, da sem tega vreden!« se je slišalo kot sveta prisega.

Svečano je prikimal stari oče in z zadnjo močjo dvignil roko na Vladimirjevo glavo, rekoč: »Verjamem, sinko, da ti je resno in te blagoslavljam!«

Po kratkem molku je trudno nadaljeval: »V pisalni mizi so vse listine urejene. Testamenta ni, ker si ti edini dedič. Oskrbnik Avbelj te bo vpeljal v vse. — Zdaj pa me pusti samega, da napravim še obračun z Bogom!« Zaprl je oči od utrujenosti, Vladimir mu je molče poljubil roko in se tiho umaknil.

Ni ga bilo na spregled, ko je župnik prišel z Najsvetejšim. Oskrbnik Avbelj in gospodinja Brigita sta pripravila vse za previdenje. Bolnik je s čudovito mirnostjo opazoval, ko sta prinesla iz družinske zakladnice staro dragoceno srebrno razpelo, srebrne svečnike, srebrn aspergil in prav tak kotliček za blagoslovljeno vodo; dragocen prt iz damasta in prekrasno vezeno, ki so jo podedovali iz roda v rod nalašč za take prilike; brušeno čašo na srebrnem podstavku za vodo, ki jo rabi duhovnik, da spere prste po sv. obhajilu. Kot da nekaj manjka se je zdelo Brigiti, ki je z večšo roko postavljala vse potrebno na mizo, a ni se mogla spomniti, česa. Da si domisli, je stopila k postelji, da popravi odejo in blazine. A bolnik jo je prehitel. »Tudi sv. olje bom prejel,« je šepnil. In zdaj je vedela, da manjka še bombaža v šestih kosmičih; tudi te je šla iskat in jih je postavila na mizo na srebrnem krožniku. Ko je bilo vse to pripravljeno, jo je gospodar poklical, da mu je snela iznad postelje malo razpelo iz slonove kosti, v katerem je bil vložen košček Gospodovega križa — stara družinska dragocenost. Bolnik ga je s tresočo roko nesel k ustom in poljubil. Tiho je šepnil: »Jakob naj gre!« Vedela je, kam in Jakob je razumel. Tiho sta se umaknila iz sobe in Jakob je odšel, da izpolni zadnje gospodarjevo naročilo. Brigita je stopila na dvorišče, da skliče družino. Hitro se je zbrala, saj so se vsi držali doma, ker so vsak hip pričakovali gospodarjeve smrti. Zdaj je na kratko pozvonilo v cerkvi z velikim zvonom. Brigita je urno razdelila družini sveče in jih prižgala in cela družina z Brigito na čelu je pokleknila po veži, da sprejme Najsvetejše. Župnik je bil takoj tu z zadnjo tolažbo. Brigita je vstala, da pokaže po stopnicah, oskrbnik Jakob pa je ostal pri družini, ki je zmolila žalostni del sv. rožnega venca.

Po spovedi je poklicala Brigita družino, da pride v prvo nadstropje k zadnjemu obhajilu gospodarja. Pokleknila je nazaj na prag bolniške postelje; bolnik jo je že iskal z očmi. Pristopila je k postelji in bolnik je šepnil: »Vladimir.« — O seveda, v tem velikem trenutku si je želel domačega človeka poleg sebe. —

Brigita je potrkala na vrata Vladimirjeve sobe: »Gospod želi, da pride!« in že ga je spustila pred seboj v bolniško sobo.

Zadovoljno so ga pogledale bolnikove oči in z ganljivo spoštljivostjo je častnik pokleknil ob koncu bolniške postelje, da prisostvuje sv. dejanju.

Ali je to Vladimir? Sam si ne more dati odgovora, kaj se ž njim godi. Župnik je že davno odšel, a on še vedno kleči ob vznožju. — O, veličina smrti, kaj zmoreš! — Za noč je odredil, da bo sam čuval pri bolniku. — — —

Ko je noč prehajala v jutranji mrak, je vztrepetal zadnji vzdih na ustnicah dosedanega Potoškega gospodarja. Z grajskega stolpa pa je na poldrogu zavela črna zastava v pomladanskih vetrovih. —

V črno prevlečeni grajski kapeli je med vrstami debelih sveč počival Potoški na mrtvaškem odru.

Prav na tem mestu je pred več kot dvajsetimi leti stalo dvojce rakev, s tremi Vladimirju tako dragimi. In zdaj počiva tu zadnji izmed svojcev ...

(Dalje prih.)

Cvetana:

Topoli.

*Zelena, solnčna plan. Topoli sredi polja.
Pomlad življenje tajno v njih budi.
Skrivnostno šepetajo njih vrhovi
s trepetom v vejicah prirode čar brsti.
Topoli v vetriču pomladnem sredi polja —
li nisem vam podobna tudi jaz?
V tujini mrzli sama, čisto sama — —
Brez radosti osrečujoče.
Le, ako slišim zvok domače govorice,
vzdrhti srce — in zažari obraz.*

Mir:

Sreča.

Hrepenela sem po sreči več dolgih let... Videla sem jo, ko je že skoraj stopala v moje življenje. Željno sem iztegnila roke po njej... a umaknila se je in je ostala nedosegljiva. Bila mi je tako blizu in vendar tako daleč... In poslej sem jo zrla vedno tako, kakor zvezde na nebu — — visoko tam gori.

* * *

Težko je najti srečo.

Nekoč je zapisal veliki Don Bosko: »V človeku naj vlada vedno srce in razum.« — Dva mogočna činitelja, brez katerih ne moremo do sreče. Ako bi sledili samo ukazom srca, bi morda prišli v krasen vrt, poln opojno dišečih rož. — Ako bi pa sledili samo mrzlemu razumu, bi hodili po potih brez svetlobe in brez solnčne gorkote.

* * *

Vem, da je sreča, ker sem jo videla; in vem, da tisti, ki jo nosi v sebi, se je, žal, ne zaveda... Le kadar odbeži od nje, bega proseč za njo. Vem tudi to: da v nesreči kličemo in prosimo k Bogu za pomoč, v sreči pa onemijo naša usta, ki ne izrečejo niti hladne hvale.

* * *

Kakor popotniki smo, brezdomovinci. — Naša srca hrepene po domu, po srečnem, mirnem domu. Dolga je pot in daleč je dom, a hočemo do cilja, do končnega uresničenja našega večnega hrepenenja po sreči, ker vemo, da nas more osrečiti le dom — v onostranstvu.

Planika.

Ni vedno rastla tako osamljena na snežnih nebotičnih gorskih velikanih, nad prepadi ... Cvetela je nekoč v dolini z drugimi cveticami vred in zrcalila modrino neba v svoji čaši — modra cvetlica ob sinjem jezeru.

In kraj jezera je bival škrat — plavooki škrat, z očmi modrejšimi od neba in globokejšimi od jezera. In te oči so bile hrepenenje dneva in noči modre planike. Samo pogled teh modrih zvezd in presrčen trepet je navdal cvetlico in trepetal ji je cvet in listi ... A navsezadnje nje cvetno srcece ni več moglo prenašati tolikega hrepenenja in ko se ji je nekoč plavooki škrat približal v čolnihu, je šepetala vsa cvetka v trepetu: »Privij me na svoje srce!« ...

Toda škrat, oj škrat! Hladno se smehljajoč je plul v čolnihu dalje ... In uboga, modra cvetka je trepetala, izginila ji je vsa barva in obleдела je, pobleđela kakor marmor in še preden je odhajajoči škrat vse pojnil, se je izruvala z vsemi svojimi koreninicami in izginila v gorovju ... A sedaj se je vzbudilo v njem hrepenenje. Pustil je čoln, kočó in jezero in ji sledil. Visoko gori na snežniku, tik nad strmim prepadom jo je našel. Toda ne topel pogled in ne sladka beseda sta jo ganila. In ko je s smelo roko hotel seči po njej, je strmoglavil v globino.

Mnogo jih je že plačalo odtedaj z življenjem, ako so segali po planiki. Modra cvetka pa cvete in klije odslej samo še v kraljestvu poezije in je postala simbol hrepenenja.

Sl. Savinšek:

Kadar stopi mrak med nas.

*V solncu in dnevu si v duše tipljemo,
za gubice in sence v obrazih drug drugemu
sezamo,
za kretnjo in lažjo in strupeno besedo
oprezamo,
v skrite misli, neizgovorjene besede
prisluškujemo
v solncu in dnevu.*

*O, pa stopi mrak med nas!
Z mehko rokò poboža v srce,
z mehko rokò čez oči nam gre,
usmiljen zabriše slednji obraz,
z obrazov podnevni prežeči izraz.
In sproži nam roko in misel v srce:
O, zdrava, pozdravljena, sestra!
In Ti, od srca pozdravljen mi, brat!*

Sestra Ljudmila:

Misel ...

Če nam reče trdo in ostro besedo človek, ki ga ne ljubimo, o katerem mislimo, da bi bilo najbolje, ko bi bil daleč, daleč od nas, nas razsrdi in razburi in nehote mu siknemo še ostrejšo nazaj ...

Če zaslišimo kako tako besedo iz ust prijatelja, nas zaboli in prepričujemo ga o naši nedolžnosti in neresničnosti njegove trditve ...

Ako pa nam vrže brezobzirno v obraz trpko in grenko besedo on, katerega smo sodili doslej kot najblazjega človeka na svetu, človeka, ki ne zna varati, v katerega smo gledali doslej kot v bitje iz popolnoma drugačnega sveta, ki ga je sama ljubezen in sama dobrota, tedaj široko odpremo oči ter se najprej globoko začudimo ... Ne vrnemo mu je, a ko leži beseda z vso trpkostjo in grenkostjo v duši, boli, boli, peče in žge ...

Takrat se nam zdi, da smo stopili na povsem drugačno cesto življenja — — — Besedo priklenemo in vtisnemo neizbrisno v srce, da nam ne uide in zdaj, zdaj posegamo v krvavečo rano s tem, da sami v sebi ponavljamo ta pekoči izrek ...

In zdi se nam, da nam je odtrganega pol srca ob grenki, pekoči zavesti, da to bitje ni za nas več najblazje na svetu, ampak, da je človek, kot so drugi — — —

ROŽNI DOM

Francka G.:

Petje v Rožnem domu.

Takrat v jeseni, ko smo smele povedati svoje mnenje o »Vigredi«, jo pohvaliti ali pa nasvetovati še kaj lepšega, je povprašala Vigrednica: »Ali v Rožnem domu tudi kaj pojejo?«

Ne vem, če vam bom znala povedati tako, da boste ve vse verjele, da sta Rožni dom in lepa pesem neločljiva. Otrok, ki mora bivati v tujini, sanja spomladi: Tam doma sije solnce, v meji vonjajo vijolice, lahen vetrič prinaša zvoke otroškega petja in vriska. Hudo je ob takem spominu v tujini; tako je hudo, da sama privre iz globine pesem »Šumi, šumi, gozd zeleni...«

Rožni dom ni izmišljotina, katero bi zastonj iskali v Sloveniji. Za mnogo Rožnih domov vem, v katerih prebivajo srečni ljudje. Dekleta iz teh domov nosijo smeh na ustnih in pesem v srcu. Tako resnična je ta pesem in tako lepa, da jim pomaga preko vseh zaprek in težav. Ali še veste, kako je poleti ob košnji vroče? Čelo se znoji in noge nočejo več hoditi in roke komaj še ubogajo, da obračajo seno. Tedaj se iz bližnje senožeti zasliši fantovski vrisk, enkrat, dvakrat. Roke hitreje gibljejo, v nogah ni več trudnosti, nihče ne misli na vročino: fantovska pesem je pregnala zaspanec.

Takrat še nismo vedele, kako nam je dobro in lepo, ko smo bile še majhne pastirice. Od travnika do travnika je donela lepa pesem in otroški smeh. Če bi znale povedati z Gregorčičevimi besedami, bi me prav tako rekly, da pastirske palice ne zamenjamo z nobenim vladarskim žezlom. Le priznajte, sestre, da vas obide rahla žalost, ko ob večerni zarji poslušate zvončkanje pastirskih zvoncev in brezskrbno otroško pesem!

Pa so vendar na deželi najlepši sobotni večeri. Nobene skrbi, katere nas zvesto spremljajo od delavnika do delavnika, ne čutimo. Tako dobro nam je!

Jutri bo Gospodov dan, določen, da prav posebno Boga častimo in da praznujemo. In kot preludij, ki naj dvigne duha, se oglasi od vaše lipe sem fantovska pesem... Prelepo je ob takih večerih!

Mlado dekle vedno poje. Takrat, ko prekipeva sreče, je pesem njen smehljaj in so še njene kretnje pesem. In če je trpljenje tolikšno, da se srce krči in solza ne more v oko: v pesmi bo dekle skušalo izplakati svojo bol.

Kako pusti in dolgočasni bi bili naši domovi brez petja! Ali bi bil sveti večer še tako zaželen in skrivnostno lep, ako bi nič več ne pele ob jasicah starih, pa večno novih božičnih pesmi? — Ali bi na veliko soboto v naši vasi še tako svetlo sijalo solnce, če bi kovač pod vasjo nehal potrkavati na nakovalo in bi nič več glasno ne prepeval »Aleluja, aleluja!« Kako bi majniški Kraljici razodevale svojo ljubezen in vdanost, ako bi naenkrat pozabile vse šmarnične pesmi? In pri dekliskih sestankih, pa ob dolgih zimskih večerih in ob počitniških izletih: kaj bi počele brez lepe pesmi?

Zdi se mi, da bi solnce potem nič več ne sijalo tako svetlo in da bi prebivalci naših Rožnih domov nič več ne bili tako srečni.

Toda Rožni domovi morajo biti vedno lepši in zato hočemo, da vedno glasneje doni lepa pesem!

Opozorilo. V časopisu »Zdravje«, ki smo ga priporočili tudi Vigrednicam, je izšel nečuvjen napad na nas, oskrbnice Rožnih domov, kot da smo me, žene in dekleta v naših kmečkih in delavskih domovih navajene na samo nesnago in da se sploh samo v nesnažnih prostorih dobro počutimo. Pisateljico, neko Ivano Šegulo, prav vljudno povabimo, naj pride enkrat na obisk v naše Rožne domove, da vidi, kako zelo se je zmotila s svojim neresničnim poročilom, nam pa osebno dá zadoščenje za nečuvne žalitive. Prav resno ji svetujemo, naj se na lastne oči prepriča o razmerah v kmečkih in delavskih domovih in potem naj piše oceno o njih. S samimi vzkliki, ki zelo spominjajo na socialističen besednjak, pa nas prav nič ne prepriča o resničnosti svojih trditve.

Oskrbnice Rožnih domov.

OD SRCA DO SRCA

Pomenki z gospo Selmo.

Odgovori na pisma.

Melita. V svojem pismu tožiš, da se ne moreš navaditi reda. Praviš, ko si bila še v samostanu, Ti je bilo vse lepo v redu; zdaj pa, ko si samostojna, si ne moreš napraviti načrta za red pri svojem delu. In jaz naj Ti pomagam! Prav rada. V prvi vrsti: ne samo delo, ampak tudi za počitek, za razvedrilo in zabavo, za vse je treba reda. — Napravi si razdelitev za en dan in te se strogo drži! Najprej to, kar je potrebno, potem to, kar je koristno in nazadnje to, kar je prijetno. To je okvir slike za vsak dan: dnevni red. Ta Ti da enotnost vsemu vsakdanjemu delu in tudi enakomernost v vršitvi dela. Spočetka Ti bo nerodno, držati se teh mej, toda, ko se navadiš na red, Ti bo postal potreba. Čas Ti bo vedno prekratek, dolgega časa sploh ne boš poznala. Red Ti bo tudi v veselje, ker si boš svesta žrtev in samozataje, ki je pri redu neizogibna. — Tudi za počitnice si napravi načrt in ne živi kar na slepo! — Sporoči, kako Ti uspeva!

Romana. Zelo sem vesela, da Te je moj odgovor zadovoljil in da mi zaupaš. Tako lepo mi opisuješ izgubo dobre mamice. Res je, spočetka človek misli, da mu ni živeti; potem se nekako privadi neprestani žalosti in še pozneje čas nekako izravna, da človek izgubo lažje prenaša, pozabiti je seveda nikdar ne more. — Torej misliš v službo? In tja, kamor se druge boje? Prav imaš, tudi tam poznam nekaj dobrih deklet, Vigrednic, ki so povsem srečne in zadovoljne. — Ko pišeš in odgovarjaš na tista pisma, ne delaj kar iz navade. Vsaj dober namen zraven napravi! Gotovo pa storiš s tem dobro delo. Ne moreš si predstavljati, v kakšnih razmerah žive ti ljudje in kako dobro jim dé, če dobijo pismo iz domačega kraja. Vselej jim je to praznik. Zlasti pa še toliko slabe družbe in vsakdanjih nevarnosti. Zato Ti svetujem, da v tem oziru nadaljuješ s pisanjem. Bog bo že tako napravil, da bo prav. Nič naj Te ne skrbi, ker delaš s čistim in dobrim namenom. — Za junij je bilo Tvoje pismo že prepozno, ker je 1. maja bilo že vse v tiskarni. — Le kmalu mi zopet piši!

Križarka. Če ni popolnega zdravja in vseh drugih pogojev, ki so za zakon potrebni, potem na zakon ni misliti. S tem prepričanjem sicer še tu pa tam z imenovano osebo lahko občuješ, glej pa, da s svoje strani ne daješ kakega upanja. Zakon ni samo za kratek čas storjena zaveza, ampak za celo življenje brez ozira na desno in levo. Seveda ne smeš gledati modernih zakonov, ki so samo vnanja pogodba, ne pa vekotrajna zveza dveh src, kakor to zahteva katoliška Cerkev. — Da bi se mi Tvoja zadeva zdela smešna,

pa ne smeš misliti! Saj tudi Tebi ni, sicer bi toliko o nji ne razmišljala. — Da bolje razumeš: Dolgo znanje in dolga ljubezen je redkokdaj brez greha. Ali bi mogla biti potem še mirna? Zlasti, ker imaš še neko drugo obveznost, bi bil nemir še večji, ker bi bil prestopke večji. Če Ti nekdo kako stvar podari, pa jo potem zahteva nazaj, kako se Ti zdi? In ta nekdo si v Tvojem slučaju Ti napram Bogu. Mislim, da zdaj bolje razumeš. Vem pa zdaj, da se tam nisi sporazume'a, ker do tega zaključka nisi prišla. — Glede nesreče v Tvoji bodočnosti pa se ne da tako lahko reči, ker ne vem vseh podrobnosti. Če hočeš, se o tem lahko še več pomeniva, ako mi hočeš še kaj več pisati. Lep pozdrav!

Marjanka. Naenkrat je v našem listu kar več Marjank; dobro bi bilo, da si izbereš drugo ime, sicer se ne bomo spoznale. — Praviš, da iščeš srečo? To pač vsak človek dela vse življenje, le sreča je tako muhasta, da se ne da najti. Ali pa veš, kako je mogoče srečo najti? Tako, da jo iščemo vedno iznova v svojem lastnem srcu, v svojih razmerah, da si izberemo malih in skromnih jasnih in veselih trenutkov, ki nam jih prinaša vsak dan in da imamo vojo za vsakdanjo veselost in vedrost. Sreča ni kakor zrnice semena, ki ga prinese veter od koderkoli in ga vrže kamorkoli. Sreča je cvetka, katere klica je od prvega početka našega življenja v nas. V okoliščinah, v katerih smo, največ pa od nas samih je odvisno, če se ta klica razvija ali ne. Ne to, kar doživimo, ampak kako to doživimo, je merodajno za našo srečo. K pravi in resnični sreči pa je nujno potreben tudi Bog in pravilno razmerje do Njega. — Morebiti Ti utegnejo te misli koristiti, ko iščeš svojo srečo. Bog s Teboj!

Rožmarin. Prosim, da vselej poleg pravega imena pristaviš tudi privzeto ime, da mi ni treba brskati po starih pismih. — Torej so se Tvoje razmere med tem časom popolnoma izpremenile in ko prejmeš ta odgovor, Te že ne bo več doma. Tudi na Tvojem novem kraju Ti želim vse dobro. Upam, da se boš dobro počutila, posebno, ker so Te tako radi sprejeli. Kmalu mi kaj sporoči, kako Ti je! Z domom pa tudi ostani v dobrih zvezah, četudi nisi zdaj več Ti središče doma. — Zaradi znane stvari se Ti ni treba razburjati. Bog bo že tako naredil, da bo prav.

Vstajenje. Odgovor na zadnje pismo je bil v junijski številki. — Vidiš drago dete, tako razburjeno pišeš o celi stvari, da nimam pravega pregleda. — Zakaj je zdaj naenkrat tudi prijateljica zraven? Ko se vendar cela zadeva tiče le Vaju? Ne razumem, kako morejo Tvoja pisma koga mučiti? — Vidiš, za tako razmerje mora biti vedno dvojce enako mislečih src, dvojce sorodnih duš. A tu — vsaj videti je tako — tega ni, ali pa mi Ti celo zadevo napačno razlagáš. — Zakaj naj bi bilo vse preteklo laž? Saj je vendar lepo — vedno lepo in blaga

čuvstva so vedno sveta, četudi se razmere predrugečijo. — Zdeti se mi hoče, da si z vso silo hotela doseči nekaj, kar Ti je ugaljalo zato, ker si bila slučajno Ti v sredini. — Kako in kdaj je bilo srce prevarano? — Ničesar ti ne morem svetovati, dokler mi je vsa zadeva znana le v odlomkih. Upam, da mi v kratkem obširneje pišeš. — Kako to, da zadnjega pisma nisi poslala na moj naslov, ampak na upravo? Pri upravi je nastavljena uradnica, pri uredništvu urednica, ki je na Vigredi označena kot izdajateljica; zato je treba pisma, ki naj pridejo v moje roke, naslavljeni samo name. — (To naj velja tudi za vse druge.) — Prav kmalu mi piši!

VIGREDNICA-GOSPODINJA

Gospodinjstvo.

Zelenjad. K zelenjadi ne prištevamo samo listov, cveta in debela posameznih rastlin, ampak tudi druge dele rastlin, kakor korenine, gomolje, plodove in sadje. Redilnih snovi ima zelenjad razmeroma malo, pač pa vsebuje važne mineralne snovi (redilne soli), ki so nam za ohranitev zdravja neobhodno potrebne. Vsaka zelenjad ima tudi svoj poseben okus, ki telo sveži, vzbuja in ohranjuje tek ter pospešuje prebavo. Razne bolezni so dostikrat posledica, ker ljudje uživajo premalo rastlinske hrane in zelenjadi. Angleška bolezen (rahitis) se pri otrocih pojavlja naičeste tam, kjer se prebivalstvo hrani največ z mesnimi in močnatimi jedili. Razno zelenjad, ki ima v sebi važne redilne soli, katere so za krepitev mišičja, neobhodno potrebne, pa skoraj nepoznajo. V naši prehrani torej ne smemo smatrati zelenjad le za »nriboljšek«, ampak kot važno hranilo. Le žal, da se naše gospodinjte tega še vse premalo zavedajo.

Zelenjad uživamo sirovo ali kuhano. Sirovo uživamo vse vrste solato, redkev, kumare, hren, čebulo, česenj, drobnjak. Posebno solata je v vročem poletnem času najbolj priljubljena jed. Zelenjad, ki jo kuhamo, izgubi pri tem nekaj redilnih snovi. Izgubi pa tudi na okusu, ako se voda, v kateri se je zelenjad kuhala, zlije proč, ker je »grenka«, jed pa zalije z drugo vodo. Kakor dobimo od mesa, ki ga kuhamo, dobro in okusno mesno juho, tako tudi pri zelenjadi vsrkava voda vase redilne snovi. Tudi prijeten okus zelenjadi preide na vodo. To velja zlasti za špinačo, kolerabce, grah, fižol.

Kar velja za druga živila, velja tudi za zelenjad, namreč: premlada ni okusna, pa včasih tudi nezdrava, ker je prevodena, prestara je pa težko prebavljiva.

Rekli smo že, da ima redilnih snovi zelenjad malo. Vendar bi bila brez nje naša hrana preenolična; kmalu bi se je naveličali. Zato pa pridevamo mesnim in močnatim jedem iste vrste danes to jutri zopet drugo

zelenjad. S tem dosežemo različen okus in obliko in se nam zdi, da imamo vsak dan drugačno jed na mizi. Pa tudi iz zelenjadi same moremo pripraviti priproste in okusne jedi. Ker je v zelenjadi vobče zelo malo beljakovine in maščobe, jo je treba vedno dobro zabeliti.

Najnavadnejša zelenjad, ki je poleg krompirja za redno izpremembo hrane v vsakem gospodinjstvu neobhodno potrebna je: zelje, ohrovt, razna solata, repa, peteršilj, kolerabce, hren, pesa, peteršilj, zelena. Naštete rastline moremo v primernem prostoru ohraniti celo zimo. Špinačo, grah, fižol, kumare pa imamo sveže le v poletnem času. Sicer se različna zelenjad za zimski čas že od nekdaj suši ali konzervira v kozarce. V vsakem primeru pa izgubi na okusu in redilnih snoveh. — Zato pa naj naše gospodinjte že sedaj v poletnem času skrbje, da pridelajo čimveč take zelenjadi, ki se v kletih ohrani daljšo dobo sveža.

Jedilni listi.

I. Mesna juha z rezanci, govedina, pražen krompir in drobnjakova omaka (Vigred št. 6., leto 1927).

II. Telečja obara in ajdovi žganci (Vigred št. 6., leto 1927), črešnjev pečenjak.

III. Črešnjeva juha, jagnje z graham.

Črešnjeva juha. V litru vode kuhaj en liter zrelih črešenj. Dodaj skorjico cimeta in sladkorja po potrebi. V kozico deni žlico masti in oprazi pest riža. Ko so črešnje kuhane, jim odstrani koščice. Nato vmešaj črešnje in vodo, v kateri so se kuhale med riž, malo osoli in pusti, da prevre. Juha je gotova.

Črešnjev pečenjak. Sežvrkljaj v loncu 3 rumenjake, $\frac{1}{8}$ litra mleka, žlico stolčenega sladkorja, pol pecilnega praška in 6 žlic moke. Ko je testo gladko, primešaj še sneg treh beljakov ter vlij v namazano kozico. Po vrhu potresi pol litra lepih črešenj s koščicami vred, ker je tako jed okusnejša. Peci pol ure. Preden daš na mizo, potresi po vrhu s sladkorjem.

Jagnje z graham. 1 kg boljšega jagnječjega mesa razreži na koščke. V kozico deni na razbeljeno mast žlico drobno zrezanega zelenega peteršilja, meso in malo soli ter prži nekaj minut. Nato potresi meso z žlico moke, dodaj pol litra zelenega graha, zalij z vrelo vodo ter pusti še vreti pol ure. Jed naj bo zelo gosta.

Naš vrt.

Pletev, okopavanje in osipavanje se v juliju nadaljuje. Skropimo in zalivamo le zvečer. Sejemo še endivijo, repo, pozne kolerabe in fižol, ki nam za jesen naredi stročje. Sadimo poletno endivijo in karfijole. Stebla kumar in buč razpeljemo na vse strani po gredi.

Na paradižnike moramo v tem času posebno paziti. Ob vročini dobro zalivati, ker

potrebuje rastlina mnogo vlage. Da se ne razliva voda na široko po gredi, je dobro, da naredimo okrog rastline majhno globel. Poganjke iz korenin in zalistnikov porežemo sproti, stebela pa privežujemo h kolu. Iz posamezne rastline gojimo navadno po tri ali štiri vrhe.

Plevel odstranimo preden se razcvete in dozori, da nam ne zaseje svojega semena že za prihodnje leto.

Gosenice, bolhe in listne uši nam povzročijo na vrstu občutno škodo, ako jih sproti ne uničujemo.

Naše gospodinje se velikokrat pritožujejo, kako težko je dobiti za drag denar, dobro in zanesljivo seme. Za navadno zelenjad, ki se goji pri nas, si more vsaka gospodinja seme oskrbeti sama. Seveda je treba na to misliti že v jeseni in določiti za seme zdrave in močne rastline, spomladi pa jih posaditi na primeren prostor. Za solatno seme pustimo tisto vrsto, ki naredi lepe in trde glavice. Poleti ne smemo pustiti zoreti toliko časa, da bi bilo vse zrelo, ker bi na ta način odpadlo prvo seme, ki je najboljše. Vsa semena morajo biti dobro posušena. Očiščena spravimo v papirnate vrečice. Na vsako zapišemo vrsto in letnico semena ter spravimo na suho. — Na isti način si pripravimo tudi cvetlična semena.

Odgovori na vprašanja.

Madeže od trave odstraniš iz perila s špiritom ali salmijakom. Zaprane madeže pa se odpravi z raztopino cinove soli. Raztopino dobiš, ako zmešaš pol žlice cinove soli s pol litra vode. S to raztopino zmoči madeže, pa jih takoj urno izperi z vodo.

Katere vrste plavilo je najboljše? Iz lastne izkušnje vam morem priporočati plavilo v stekleničah, znamka »Kebrin«, ali v kockah. Onemu v stekleničah dajemo prednost zaradi tega, ker je način uporabe enostavnejši (nekaj kapljic tekočine vlijemo v pripravljeno vodo, pa je plavilo gotovo).

Higiena v domu.

Anica Justin:

O želodcu.

Ker so želodčne bolezni tako zelo razširjene med nami, se bomo o tem še malo pomenile.

Že zadnjič smo rekle, da moramo predvsem paziti na zobovje. Le zdravo in trdno lahko zveči in melje hrano, da nas ne teži v želodcu. Če bi ljudje na to bolj pazili, bi izginila cela vrsta bolezni.

Želodca pa tudi ne smemo preobložiti. Paziti moramo, da ne jemo in ne pijemo preveč. Kolikokrat se čudimo, kako nekateri malo zavživajo in so vendar zdravi in krepki. Nasprotno pa oni, ki bašejo vase čez mero,

tako radi obolijo in trpijo na bolnih želodcih. Gledati moramo, da redno zavživamo hrano in v gotovih presledkih. To vpliva na prebavo in imamo redno stolico. Poleg tega pa tudi želodec rabi počitka. In slabo je, če mu ga ne damo.

Za želodec je tudi dobro, da smo veliko na svežem zraku, da se zadostno pregibljemo in splošno utrjujemo. Prehudi napori so tudi želodcu zelo škodljivi.

Jed ne sme biti ne premrzla ne prevroča. Oboje je škodljivo želodcu. Bati se je jedil, ki se že razkrajajo, gnijejo ali plesnijo. Tudi alkohol, kava, čaj in razne dišave so škodljive.

Če hočemo, da bo naš želodec zdrav, si moramo zapomniti sledeča pravila:

1. Dobro zmleti in prežvečiti hrano.
2. Počasi jesti in ne preveliko naenkrat.
3. Imeti moramo redno hrano, ki ne sme biti ne prevroča, ne premrzla.
4. Ogibati se prevelike množine raznih začimb.

Pa mi katera poreče: »O, to je vse preveč in prestrogo. Nič se ne ravnam po teh pravilih in vendar sem zdrava.« Pa ji povem tole: Želodec zdravega človeka je potrpežljiv do skrajnosti. Dolgo se da mučiti in natezati, končno pa vendar odreče. Čim bolj trdni smo v splošnem — temveč odpornih sil ima tudi želodec.

Kaj pa storimo, če na želodcu obolimo? Najboljše sredstvo je post. Želodec potrebuje miru, dokler si oslavljeni deli ne opomorejo. Najbolje bi bilo za želodec, da bi sploh ne jedli. Seveda tega ne moremo zdržati, ker bi splošno preveč oslabei in tako tudi drugače onemogli. Paziti pa moramo, kaj tedaj zavžijemo. V prvi vrsti ne sme biti hrana dražeca. Biti mora še prav posebno fino zmleta, ker vsak kosček draži in teži razbolen želodec še v večji meri. Jestti moramo stvari, ki ne povzročajo preveč razkrajanja in plinov v želodcu t. j.: mleko, čaj, prežganka, riž, pasiran krompir, bel prepečen kruh, zdrob na mleku in podobno. Šele ko smo že iz najhujšega, potem je dobra tudi obara iz belega mesa in belo meso samo tudi. (Belo meso imenujemo telečje, kokošje, zajčje, golobje. Pa saj sem to že enkrat omenila.) Jestti moramo počasi in le malo, malo naenkrat, da se želodec preveč ne razširi. Pred jedjo in po jedi je treba malo počivati.

Poleg hrane pa so še druga sredstva, ki nam pomagajo, da zdravje želodca pospešimo. Razni ovitki, masaža in elektrika so velikega pomena. Vplivati je treba tudi na živce, ki so prav pogosto vzrok obolelega želodca. Velikokrat je ta tudi prvi znak začetne tuberkuloze, ki se pokaže šele kasneje.

Lepe uspehe prinese tudi izpiranje želodca potom gumijeve cevi. Na ta način se izprazni želodec vseh razkrajajočih in škodljivih snovi, ki so v njem in sluznica se izčisti.

Seveda pa se je v teh stvareh obrniti na zdravnika, ki bo najbolje uvidel česa je treba.

Vzgojeslovje.

Minka Rožnikova:

Duševna vzgoja.

Mati prva skrbi za telesne potrebe deteta. Skrbi za njegovo zdravje, razvoj, s skrbno telesno nego in primerno hrano.

Kakor pa se najdejo matere, ki telesne nege deteta ne razumejo in jo zanemarjajo, tako se dobi še veliko več mater, ki duševni razvoj otroka prepuste popolnoma samo slučajni vzgoji in vplivu okolice.

Samo slučajna duševna vzgoja in vpliv okolice, je za večino otrok — premalo. Mati mora vedeti, da, kadar se z njim ukvarja, se ne le radi njegove telesne potrebe, ne le, da ga kratkočasi, temveč tudi, da ga uči.

Ko bi matere vedele, da je duševni razvoj deteta do šolske dobe najvažnejši, da se otrok prav v prvih detinskih letih največ nauči, tedaj bi pač posvečale tudi duševni vzgoji v tej dobi več pažnje in truda.

Kar je zamujenega v dobi razvoja telesa otrokovega, se ne da več lahko popraviti. Kar pa je zamujenega v prvi dobi duševnega razvoja otroka, se sploh ne da več popraviti.

Mati bodi torej prva, ki bogati otroku um, ki krepí njegovo voljo, upliva na njegov značaj blaži in vzgaja njegovo srce.

Duh se razvija.

Iz novorojenčka postaja človek, po telesu in duhu. Kakor pa gre telesni razvoj počasi, polagoma, tako tudi se razvija njega duh stopnjama, polagoma.

Prve duševne početnosti so prav majhne, kajti, ni ne mišljenja, ne hotenja. Življenje duše pride potem čutil (vid, sluh, vonj, čut ali tip in okus), ki so duši nekaka vrata, skozi katera prihajajo vse zaznave.

Imamo nižje in višje čute. Nižji čuti (tip, vonj) so pri novorojenčku že precej razviti.

Višji čuti kakor vid, sluh, so pri novorojenčku slabše razviti. Novorojenček (dete do 14 dni), gleda brez smotra, brez občudovanja, oči mu blodijo brez načrta, posamezne predmete vidi le, kot barvne lise.

Še slabše je razvit sluh. Večkrat je novorojenček nekaj dni po porodu gluha, ali pa sliši le prav malo. Šele po nekaj dneh se polagoma ojačuje tudi sluh.

Vsa čutila sploh, se polagoma jačijo in razvijajo, a to tem hitreje in bolje, čim več prilike imajo za vajo in urejanje.

Spčetka je dete nedostopno. Ne zvok, ne glasba, ne petje, ne svetloba, nimajo nikakega učinka nanj.

Duša novorojenčka spi, a se vzbudi prej ali slej. Pri po naravi nadarjenih prej, pri manj nadarjenih pozneje.

Kdaj se zbudi duša deteta, ni težko spoznati; prej mrtev za vse, se ob probudu duše zanima za vse, kar je v njegovi neposredni bližini. Neposredni bližini pravim, kajti,

dete se zanima in vidi 2 do 3 mesece le najbližjo okolico, to je v tolikem obsegu, kolikor obseže z ročicama. V večjo daljavo ne vidi in ga ne zanima, kar pride pri njegovem prvem duševnem delu predvsem v poštev.

Kako pomagati otroku pri prvem duševnem delu?

Prvo duševno delo je ogledovanje in opazovanje predmetov iz česar se otrok uči pozornosti. Pri tem delu deteta bodi mati otroku dobra učiteljica.

Pripomoreš mu pri tem na ta način, da mu staviš v njegovo neposredno bližino kaj primernega, kaj zanimivega. N. pr. obesi tik postelje lepo živo sliko, postavi lepo cvetko, daj mu primerno igračo, sploh predmete živih, lepih barv, ki vzbujajo pozornost.

Kaj pa je prav za prav pozornost?

Pozornost je stremenje vsega ustroja telesnega in duševnega v eni smeri, kar se javlja v tem, da se tedaj, ko deluje na nas več dražljajev, odzovemo le enemu izmed vseh, dočim gredo drugi mimo nas, kot da jih ne bi bilo. Na ta način šele torej smo popolnoma pozorni.

Tudi na otroka naj mati vpliva, da bo pri opazovanju popolnoma pozoren, da ne bo ogledoval in opazoval razne predmete samo površno. Skrbi naj, da ne bo videl preveč in prerazličnih stvari hkrati, da bo iste predmete gledal in opazoval večkrat.

Le po večkratnem opazovanju more ločiti eno od drugega, le večkratne zaznave delajo jasne predstave, ki ostanejo v duši otroka.

Samo površno gledanje dela nejasne slike, ki ne pridejo do predstav in zbrnijo in zginejo v meglo.

Volja je glavni činitelj pozornosti, vzbuja duševno delavnost, najvišjo pozornost, ki jo imenujemo pazljivost. Zato je vplivati pri detetu pred vsem na njegovo voljo že pri prvem uku — pozornosti.

Pogoji za pozornost so pa psihični (duševni) in fizični (telesni). Izmed psihičnih pride v poštev dojetnost (kar prvič opazim) predmeta. Namreč lažje, jasneje in razločneje zaznamo predmet, ako smo že kdaj kaj sličnega dojeli. (Kar prvič opazujemo, pravimo, da dojamemo.)

Važno je torej, da detetu (ko že razumeva) pojasnujemo, kar opazuje in združujemo z drugimi, podobnimi predmeti.

Tudi fizične spremembe v telesu vplivajo na pozornost.

Jako neugodno vpliva nanje vse, kar kvari in slabi kri. N. pr. nepravilna hrana, slab zrak v stanovanju, ovirano dihanje (trdo povijanje, zamašen nos), še tako majhne množine alkohola in sploh vse, kar odteguje ali napravi pritisk krvi na možgane, vse to manjša otroku pozornost.

Ker je pa ravno prvo duševno delo za poznejši duševni napredek najvažnejši činitelj, je treba storiti vse, da je ta pogoj izpolnjen v celem obsegu.

(Dalje prih.)

KAKO JE DRUGOD

Kaj nas uči Mehika? Vsi veliki dogodki svetovne zgodovine uče, in k tem spada nedvomno tudi preganjanje katoličanov v Mehiki, saj sv. oče Pij XI. pravi, da »zgodovina še ni videla kaj takega, kar bi bilo enako temu preganjanju«. Vprašanje nastane, kaj se moremo katoličani od tega naučiti? Samo par odgovorov!

1. Katoličani imajo dolžnost svojo vero pokazati tudi v javnosti, ne samo med štirimi stenami cerkve ali doma.

2. Katoličani so dolžni za pravice Cerkve uporabljati vsa dovoljena sredstva.

3. Katoličani so dolžni vedno in povsod sodelovati pri reševanju vseh socialnih vprašanj.

4. Katoličani morajo skrbeti, da dobro razumejo vse javne zakone, da zaradi nerazumevanja ne pridejo z njimi navzkriž in bi njih nevednost bila v kvar Cerkvi.

5. Sveta dolžnost katoličanov je, da ne pripadajo Cerkvi sovražnim organizacijam temveč, da njih škodljive vplive z vsemi dovoljenimi sredstvi omejujejo.

6. Katoličani morajo biti prepričani o pomenu katoliškega tiska in da je vsak izmed njih, ki naroča, kupuje ali čita veri sovražne ali tudi indiferentne časopise in knjige, izdajalec katoličanstva.

Ako bi mehikansko preganjanje katoličanstva ne imelo drugega uspeha kot da katoličani celega sveta praktično razumejo teh šestero točk, potem kri mehikanskih mučencev ni zaman tekla.

Katoliška ženska organizacija (kulturno-politična sekcija) v Grazu je stavila na krščansko-socialno stranko o priliki velikega zbora stranke te-le zahteve:

1. Zakon moderne mladinske oskrbe in mladinskega sodišča pospešiti;

2. zakonsko moč za odpravo pornografičnih spisov s književnega trga;

3. pri sestavi zakona za kino bodi temeljno pravilo, predvajati le moralno neoporečne filme;

4. vsi poslanci kot en mož naj postavijo zahtevo po versko-moralni vzgoji;

5. naj cerkvena določila za praznovanje nedelj in praznikov tudi s socialnega stališča dobe zakonsko moč.

Materinski dan. Vse kat. organizacije v Avstriji so praznovale letošnji materinski praznik 13. maja. Izdale so za ta dan kot dar vsem materam knjižico »Moj ljubi materi«, v kateri so poleg prekrasnih uvodnih besed vseh škofov, zbrani biseri starejše, nove in

najnovejše literature o materi. — Poročila pravijo, da so društva praznovala materinski dan na isti način kakor pri nas.

D R O B I Ž

Naš tolmač.

Demontirati: razdreti, narazen vzeti, napraviti nerabno; odtod samostalniki demontiranje;

tip: temeljna oblika, značilnost, vzor;

teritorij: pokrajina;

arhiv: zbirka starinskih stvari;

specialno: posebno, lastno, strokovno;

humanistično: kar je v zvezi z nego staroklasične vede, ali kar jo pospešuje;

geografsko: zemljepisje = geografija, torej zemljepisno;

serija: vrsta, skupina;

publikacija: objavljenje, oznanilo;

problem: vprašanje ali naloga, ki še ni rešena;

angažma (engagement): služba, dolžnost v njej, poziv v delo ali službo;

faktilno: dejansko, resnično;

saturirati: nasiti;

absolvent: kdor je dostal izpit ali službo, kdor je odvezan dolžnosti;

mineralogija: nauk o rudništvu;

konsolidacija: utrjevanje, varnost;

amputacija: odrezati ali odvzeti ud.

Uredniška molčečnost.

Marjanka. Prosimo za celoten naslov, ker imamo naročilo za Vas. — Vaše prispevke polagoma porabimo. Skušajte lepe misli obdelati na primeren način, da se ne čuti monotono; varujte pa se sentimentalnosti, ki sicer prija mladim srcem, a drugega — nič.

Odgovori na vprašanja našemu g. zdravniku so to pot izostali, ker je bil zelo zaposlen. Vse vprašalke dobe odgovor drugič.

Melana, Kristina, Kolenceva in še mnogo drugih. Prosimo potrpljenja do druge številke, ker so prispevki došli že po sklepu lista.

Vse poročevalke iz orliških krožkov prosimo oproščenja, ker nam zaradi množine že starejših prispevkov ni bilo to pot mogoče priobčiti poročil. Drugič pride vse na vrsto. — Istočasno pa prosimo tudi ostale krožke, ki se le redko oglašajo, da nam pošiljajo redna poročila vseh veselih in žalostnih dogodkov. Ali se spominjate, da smo se dogovorili: vsak krožek mora poslati najmanj dvojce poročil vsako leto. Torej, besedo je treba držati!

Izhaja vsak mesec. — Za članice je list plačan s članarino, za druge znaša naročnina 25 Din, z mesečno prilogo 50 Din; za inozemstvo 32 Din, s prilogo 64 Din. List izdaja Slovenska Orliška zveza (Anica Lebar) v Ljubljani. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljudskem domu.

Odgovorna urednica: Pavla Melihar.

Za Jugoslovansko tiskarno: Karel Čeč.

*Zahtevajte
v vsaki trgovini izrečno le*

**Kolinsko
cikorijo,**

*ki je res zelo dober in zdrav
pridatek h kavi*

Zavarujte svoje življenje,
poslopje, premičnine pri

**Vzajemni
zavarovalnici**

v Ljubljani, Dunajska c. 17

Podružnice:

ZAGREB, Pejačevićev trg broj 15
SARAJEVO, Vrbanja ulica broj 4
CELJE, Breg štev. 33

Nova založba

R. Z. Z O. Z.

Ljubljana, Kongresni trg 19
in podružnica Nove založbe, prej

I. Giontini

Ljubljana, Mestni trg

priporoča v nakup knjige in pisar-
niške potrebščine v bogati izbiri

JUGOSLOVANSKA TISKARNA

NAJMODERNEJE UREJENO GRAFIČNO PODJETJE V SLOVENIJI

**TISKARNA - STEREOTIPIJA - ČRKOLIVNICA - BAKROTISKARNA
LITOGRAFIJA - OFFSET - FOTOLITOGRAFIJA - FOTOKEMIGRAFIJA**

TISKARNA: Izdelovanje vseh vrst
tiskovin, knjig, revij in
časopisov, v preprostem in umetniškem tisku.

LITOGRAFIJA: Izvrševanje vsa-
kovrstnih ilus-
tracijskih del, v eni ali več barvah, potom
kamen-, offset- ali aluminijevega tiska
kakor: plakatov, etiket, reklamnih tiskovin,
raznih vrednostnih papirjev itd. po lastnih
osnutkih kakor tudi po načrtih naročnikov.

KLIŠARNA dobavlja vsakovrstne kli-
šeje po risbah, perorisih,
fotografijah, akvarelnih in oljnatih slikah
za reprodukcijo v eno- ali večbarvnem
tisku ter v poljubni velikosti in obliki.

BAKROTISKARNA: Enobarvni
bakrotisk
najrazličnejših umetniških ilustracij kakor
tudi časopisov, revij, prospektov, albumov,
razglednic, propagandnih tiskovin itd. itd.

Mama — mama,

glej to, je pravo „GAZELA“-milo, ki
se tako krasno peni, da snažno in belo
perilo ter prihrani trud in delo

GAZELA MILO